

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Lexikální analýza přepisu vlastních jmen zahraničních politiků do čínštiny

Lexical analysis of transcription of foreign politicians' names into Chinese

OLOMOUC 2014

Klára Schwarzová

vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ondřej Kučera

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2011/2012

Studijní program: Humanitní studia

Forma: Prezenční

Obor/komb.: Čínská filologie - Žurnalistika (ČI-ŽU)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
SCHWARZOVÁ Klára	Sedlnice 148, Sedlnice	F10619

TÉMA ČESKY:

Lexikální analýza přepisu vlastních jmen zahraničních politiků do čínštiny

NÁZEV ANGLICKY:

Lexical analysis of transcription of foreign politicians' names into Chinese

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Ondřej Kučera - ASH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem mé práce je odhalit určité pravidelnosti ve způsobu přepisu jmen zahraničních politiků, přesněji hlav států. Zaměřím se na fonetický převod, u něj se budu opírat o studii Zdenky Novotné z roku 1968, kde se budu snažit zjistit význam odchylek od pravidel přepisu, které popsala právě Novotná. Budu zkoumat, zda nepravidelnosti souvisí se znakem, který byl ve jméně použit, zda onen znak je nositelem konotace či denotace, a zda se ve jméně odráží vztah k celému státu.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese. Archív orientální. 1967, 35, s. 613-648.
NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese. Archív orientální. 1968, 36, s. 295-324.
NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese. Archív orientální. 1969, 37, s. 48-75.
VOCHALA, Jaromír. Čínsko-český česko-čínský slovník. Voznice: Leda, 2007. 1356 s.
DANESI, Marcel. Loanwords and Phonological Methodology. Ottawa: Didier, 1985. 58 s.

Podpis studenta:

Datum: 30.4.2014

Podpis vedoucího práce:

Datum: 5.5.2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne: 3. 5. 2014

Podpis: .....

Anotace

Tématem této bakalářské diplomové práce je lexikální analýza způsobu přepisu vlastních cizích jmen, konkrétně jmen zahraničních hlav států. Na počátku je vyslovena teze o využívání čínského znaku jako imanentního nositele významu k přepisu zahraničního jména způsobem, ve kterém se odrazí nejen fonetická stránka jména, ale také se v něm projeví určitý konotační význam odkazující k osobě nositele jména nebo k zemi, kterou reprezentuje. Pro potvrzení nebo vyvrácení teze byla vytvořena analýza, která musela být v první části práce teoreticky ukotvena. Nejprve byly výpůjčky rozděleny do kategorií podle způsobu převodu, poté byl osvětlen pojem nativizace, který s přejímáním cizích jazykových jednotek úzce souvisí a v závěru teoretické části byly blíže rozebrány pravidla fonetické a grafické adaptace morfémů, slov a slovních spojení z angličtiny do čínštiny. Praktická část se skládá ze 121 jmen a jejich čínských variant zahraničních prezidentů, králů, vůdců, panovníků, které jsou dle způsobu převodu do čínštiny rozděleny do čtyř kategorií výpůjček. Na základě důkazů vyplývajících z analýzy došlo v závěru k polemice o správnosti či nesprávnosti úvodní teze.

Klíčová slova: výpůjčka, cizí vlastní jméno, konotační význam, nativizace, fonetický přepis.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce panu Mgr. Ondřejovi Kučerovi za zájem o téma, ochotu ke konzultacím a cenné rady a připomínky, které mi během vypracování práce poskytl.

Obsah

Ediční poznámka.....	7
1. Úvod.....	8
2. Část teoretická.....	10
2.1 Materiály a metody	10
2.2 Metody převodu cizích jmen do čínštiny.....	12
2.2.1 Fonetické výpůjčky.....	12
2.2.2 Foneticko-sémantické výpůjčky	13
2.2.3 Grafické výpůjčky.....	13
2.2.4 Kalky.....	13
2.2.5 Sémantické výpůjčky	13
2.3 Nativizace	14
2.4 Fonetická adaptace.....	17
2.5 Grafická adaptace	22
3. Část praktická	31
3.1 Fonetické výpůjčky.....	31
3.2 Foneticko-sémantické výpůjčky	46
3.3 Grafické výpůjčky.....	51
3.4 Kalky (hybridní výpůjčky).....	52
4. Závěr	56
5. Resumé v anglickém jazyce.....	59
6. Seznam pramenů a literatury	60
6.1 Literatura.....	60
6.2 Elektronické zdroje	60
6.3 Internetové zdroje	61
7. Přílohy.....	63

Ediční poznámka

Pro přepis čínských znaků do latinky jsem používala mezinárodní standardizovanou transkripci *pinyin*. Jednotky přepsané do pinyinu a slabiky jako části jmen jsou zvýrazněny kurzívou pro lepší přehlednost. V hranatých závorkách jsem v některých případech uvedla výslovnost jazykové jednotky dle mezinárodní fonetické transkripce IPA.¹ Čínské znaky se ve většině případů objevují v textu ve zjednodušené podobě, pokud je jméno zapsáno tradičními znaky, jedná o jeho ustálený přepis.

---

¹ IPA, International phonetic alphabet, tabulka fonetických značek, které zaznamenávají výslovnost napříč jazyky, viz příloha 1

1. Úvod

Imanentní významovost čínských znaků je nástrojem a velkou zbraní zároveň. V porovnání s hláskovým písmem, které je nám, Evropanům, vlastní a jehož znaky označují vždy jen jednotlivé hlásky, které se následně skládají do různých významů založených většinou na konvenčním vztahu mezi znakem a pojmenovávanou skutečností, si každý čínský znak nese svůj význam s sebou. (Černý 1998: 45, 165) Dal by se přirovnat k twixu mezi znaky, je spojením jeho grafické, fonetické a sémantické stránky. Společně s nutností pojmenovat větší a větší množství jevů a věcí se na každý čínský znak nabalují další a další významy a vzniká polysémie.

K mnohovýznamovosti velkou měrou přispívá potřeba nazvat skutečnosti, které do Číny souběžně s její nemožností ubránit se a v posledních desetiletích také nevlí bránit se okolnímu světu, přicházejí zvenčí. Číňané se musí vypořádat s dilematem, jak novou, cizí věc pojmenovat, řeší otázku, jestli se pokusí napodobit její jazykovou stránku, nebo zachytí její podstatu a tu vyjádří svými vlastními slovy. Přejímat celá cizí slova, která v sobě nesou význam nazývané jednotky, je pro čínštinu lehčí z důvodu ohraničenosti smyslu slova. Způsob čínského vyjádření cizího jména, které představuje pro většinu lidí nejen v západním světě jakousi charakteristiku onoho konkrétního člověka a zvláště příjmení často působí pouze jako náhodný shluk souhlásek a samohlásek, je nejednoznačný. Křestní jména jsou sice určitým etymologickým způsobem ukotvena, ale jejich prvotní význam je v současné době oslaben, zejména v porovnání s čínskými jmény.

Cizinci, o kterém se v Číně mluví, ať už veřejně v médiích, či jen mezi kamarády, nebo člověku, který chce v Číně nějakou dobu žít, nebýt jen v roli turisty, je jeho jméno určitým způsobem změněno nebo utvořeno kompletně nové tak, aby jej mohli Číňané vyslovit a zapsat. Buď je jméno opsáno foneticky, čínské slabiky napodobí zvuk těch cizích, nebo je do jména pomocí znaků vložen určitý význam, který koresponduje s osobností člověka nebo jeho celým původním jménem. Například já dostala čínské jméno od mé první učitelky na univerzitě v Číně. V Číně se jmenuji 墨娜 *Mò nà*, kde znak 墨 *mò* znamená inkoust, a jeho horní část je tvořena ze znaku 黑 *hēi* znamenající černý, a znak 娜 *nà* je indikátorem ženského rodu. Vzhledem k mému příjmení, které je pouhou německou variantou slova černý, je v přepisu evidentní snaha, možnost a schopnost čínštiny zaznamenat a přenést význam skrytý v původním jméně.

U jmen významných osobností, které nerepresentují pouze svou osobu, ale zastupují větší celky, například státy, se před čínštinou teoreticky rozprostírá široké pole významů

odkazujících jednak ke jménu, ale také k celé zemi. Čínská lidová republika², stejně jako každá země, udržuje určité vztahy k jiným státům světa, které se díky čínským znakům jako nástroji mohou promítnout také do názvu země v čínštině nebo do přepisu jména jejich prezidentů, králů, vůdců, panovníků.

Cílem této práce je potvrdit nebo vyvrátit myšlenku o využívání možnosti čínského jazyka ukrýt a vepsat do přepisu vlastního jména zahraničního politika konotační významy³, které reflektují charakteristiky představitele jména, státu, který je panovníkem reprezentován, nebo vyjadřují vztah Číny a dané země. Jinými slovy, práce odpoví na otázku, jakým způsobem jsou jména zahraničních hlav států převáděna do čínštiny, nakoľik se v přepisu odráží pouze fonetická stránka jména a nakoľik využívá čínština svých znaků pro převod nejen zvuků, ale také významů.

---

² dále už jen ČLR

³ konotace, tj. spoluvýznam neboli pragmatické (nepojmové, nekognitivní rysy lexikálního významu různého typu, především však asociativní povahy (expresivita, postojové, hodnotící, estetické, intenzifikační, evokační a ideologické příznaky) (Lotko 2003: 63)

2. Část teoretická

2.1 Materiály a metody

Základem mé práce jsou přepisy vlastních jmen zahraničních hlav států do čínštiny. Jelikož se lingvisticky jedná o výpůjčky, v teoretické části se věnuji jejich problematice, základnímu členění a popisu jednotlivých kategorií, to vše zejména na základě práce Zdenky Novotné z roku 1967, ale zmiňuji a v potaz беру také práce Fenga (2004) a Suna (2006). Všechny se zabývají problematikou výpůjček z angličtiny do čínštiny, způsobem převodu a adaptace cizích slov do čínského jazykového systému. S pojmem výpůjčka úzce souvisí proces nativizace, jehož roli v začleňování vypůjčených jazykových jednotek do cílového jazyka osvětlím v další kapitole, kde se opírám o Danesiho⁴ studii. Ta se zabývá jazykovou adaptací Italů, přistěhovalců do Kanady, mícháním jejich původního jazyka s angličtinou a postupnou asimilací italských figur a způsobů do anglického jazykového systému. Proces nativizace ale funguje ve všech jazycích na stejném principu, proto jsem různé teorie a přístupy a rozdělení do kategorií a stupňů asimilace mohla aplikovat i na chování výpůjček v čínštině. V práci zmiňuji rozdílné přístupy a pohledy na proces adaptace, jakým způsobem k němu dochází, jaké faktory ho ovlivňují. Novotná i Danesi určili nezávisle na sobě několik stupňů nativizace, které v mé práci také uvádím, společně s příklady z mnou zkoumané sémantické oblasti, tedy z oblasti jmen zahraničních prezidentů či monarchů.

Závěr mé teoretické části je podrobněji věnován fonetické a grafické adaptaci cizích jazykových jednotek do čínštiny. Všechna jména jsem převáděla z angličtiny, kapitola fonetická adaptace tedy obsahuje bližší popis a rozbor převodu jednotlivých fonémů z původního do cílového jazyka. Novotná⁵ přichází s určitými pravidly přepisu, já se v mé analýze snažila sledovat poměr pravidelnosti a nepravidelnosti v převodech. Užití jiných fonémů než těch nejvíce podobných vede ke spekulacím o možném, ve znacích obsaženém, vloženém významu, a to pozitivním nebo negativním. To souvisí s grafickou adaptací výpůjček z angličtiny, jež se přepisují do kompletně nového grafického systému, kde každá slabika v sobě již určitý význam nese.

Na otázce, zda-li jsou grafémy indikátorem určitého konotačního významu nebo se přiřazují arbitrárně, stojí má analytická část. V ní rozdělím všech sto dvacet jedna položek ze seznamu, jež obsahuje bezproblémově vyhledatelné čínské přepisy cizích jmen zahraničních hlav států světa, do kategorií výpůjček, zaměřím se na nepravidelnosti převodu, osvětlení

---

⁴ Danesi 1985

⁵ Novotná 1968

významu jednotlivých znaků a tam, kde bude potřeba, zasazení jména a jeho přepisu do širších zahraničně-politických souvislostí. U jiného než fonetického převodu se pídím po důvodu, proč ve jméně nebyly jen čistě nahrazeny slabiky dle výslovnosti, proč čínština převedla jazykovou jednotku jiným způsobem. Grafické výpůjčky jsou možné pouze z jazyka se stejným typem písma, v případě čínštiny ideografickým znakovým písmem. Proto se podrobněji zaměřím na jména monarchů a prezidentů z Japonska, Jižní a Severní Koreje a některých států jihovýchodní Asie.

Dále vyčlením jména, která se do čínštiny přepisují ustáleně, vždy a pokaždé stejně. Zaměřím se na jejich varianty a alternativy, které se v původním jazyce vyskytují pouze s mírnými odchylkami od originálu, ale do čínštiny jsou převáděny kompletně jiným způsobem a jinými znaky. Mou analýzou jsem vysledovala i určitou schematičnost a šablonovitost v přepisu určitých částí, převážně zakončení jmen. Například jména panovníků z východní Evropy končící na –rovič jsou adaptována podle jednoho modelu, nahrazována vždy stejnými slabikami a znaky.

K vytvoření analýzy, respektive seznamu čínských ekvivalentů k vlastním jménům zahraničních hlav států mi posloužily internetové zdroje, kde se přepisy jmen objevují ve stejné, ustálené podobě. Seznam obsahuje položky název státu, varianta jména panovníka v angličtině, jeho přepis do čínských znaků, převod do transkripce pinyin a význam jednotlivých grafémů, popřípadě potenciální druhotný význam části nebo celého jména v souvislosti se státem, kterému prezident či monarcha vládne. K přeložení významů jednotlivých znaků jsem převážně používala slovníky *Čínsko-český česko-čínský slovník* od Jaromíra Vochaly, elektronický *Wenlin* a 5. vydání *Xiàndài hànyǔ cídiǎn*.

Čínština používá při přepisu jmen nám neobvyklé postupy, například vzhledem k absenci mezery mezi jednotlivými znaky odděluje vlastní jméno a příjmení tečkou. Čínské převody jmen jsou v textu uváděny ve znacích a následně v transkripci pinyin, která je označena kurzívou pro lepší orientaci. Některá jména jsou v čínštině nestandardně uváděna v tradičních, nezjednodušených znacích. Navíc se transkripce pinyin do latinského typu písma vyrovnává nejen s problémem oddělování slov, ale také s psaním velkých a malých písmen, obzvlášť u jmen může proto dojít ke zmatení a nejasnostem. Tóny jsou ke slabikám přiřazeny dle jejich četnosti ve výskytu právě s onou slabikou.

2.2 Metody převodu cizích jmen do čínštiny

Osobní cizí jména se do čínštiny přepisují stejnými způsoby jako ostatní výpůjčky⁶, s velkou dominancí fonetického přepisu. Vydělení kategorií je ale nezbytné pro další porovnávání. Dle Zdenky Novotné (1967) vymezím šest kategorií typu přepisu do čínštiny. Poslední tři kategorie se v mé analýze objevují minimálně či vůbec.

2.2.1 Fonetické výpůjčky

Slova či jména zachovávají nebo napodobují původní fonetickou podobu, tj. výslovnost ve svém zdrojovém jazyce. [1] Ve většině případů, zvláště u osobních jmen, dochází k rozkladu na slabiky a následnému dosazení nejlépe stejného počtu nejvíce podobných čínských slabik. Čtení ve výsledném jazyce by mělo odpovídat čtení v jazyce původním. Obecně řečeno, fonetická forma vypůjčené jednotky se přizpůsobuje fonetickému systému daného jazyka. (Novotná 1967: 613) Fonetické výpůjčky jsou právě z důvodu velké podobnosti výsledné výslovnosti s výslovností původní velmi vhodné pro mezinárodní výměnu. Jsou tedy časté. Zároveň jsou lehce přijímané mluvčími, kteří znají zdrojový jazyk nebo jsou dobře vzdělaní. Na druhé straně jsou těžko zapamatovatelné a naučitelné pro osoby neznalé cizího jazyka. Další nevýhodou fonetického přepisu je jeho nestandardizovanost, která se projevuje chybějícími pravidly převodu a možnostmi variability v přepisu jedné výpůjčky. (Feng 2004: 293) Různé varianty přepisu existují například u slov housle, anglicky violin, čínsky 梵哑铃 *fànyǎlíng* nebo 维奥林 *wéi'ǎolín*; brandy, čínsky 白兰地 *báilándì* nebo 布兰迪 *bùlándì*. (Novotná 1968: 315) Rozdílné formy přepisu mohou být také indikátorem jevu, kdy slovo přechází do cílového jazyka skrz dialekt. Často se jedná o dialekty z oblasti Šanghaje, u slov jako káva, anglicky coffee, čínsky *kāfēi*, skrz šanghajský dialekt *kāfi*; kopie, anglicky copy, čínsky *kǎobèi*, šangh. *kobi*; nebo morfium, anglicky morphine, čínsky *mǎfēi*, šangh. *mǎfi*.⁷ (Novotná 1968: 306) Slovníky někdy uvádějí i variantu přepisu na Taiwanu, například sýr, anglicky cheese, čínsky 芝士 *zhīshì*, na Taiwanu 起司 *qǐsī* nebo 起士 *qǐshì*.

U fonetických výpůjek platí, že význam jejich grafické formy, tzn. znaků, je druhořadý. Význam slabik nijak nekoresponduje s původním významem. Někdy ale může dojít ke zmatení, pro tu stejnou slabiku je použit jiný znak, který může odkazovat k určitému sémantickému významu. V tom případě už se nejedná o výpůjčky čistě fonetickou, ale

⁶ výpůjčka, tj. přejaté slovo, výraz, morfém, slovní spojení a jiné z jiného jazyka (Lotko 2003: 124)

⁷ U čínských přepisů neuvádím znaky z důvodu, že se jedná o dialekt a ne standardizovanou formu čínštiny, čtení znaků v dialekttech neodpovídá normě. Příklady slouží po porovnání výslovnosti, proto uvádím pouze pinyin.

foneticko-sémantickou. Znaky mohou, i kdyby neplánovaně, vyvolávat asociace. Jedna z mých tezí tkví právě v otázce, zda jsou tyto asociace správné a oprávněné nebo ve skutečnosti žádný význam nesdělují.

2.2.2 Foneticko-sémantické výpůjčky

Tento typ převodu se také nazývá hybridní. Slova a jména jsou složena z převzatých i původních komponentů. Hybridy⁸ jsou buď analogií cizího modelu nebo vyjádřením schopnosti daného jazyka použít vypůjčenou složku k formování nových slov. (Novotná 1967: 614) Výsledné čínské pojmenování se výslovností podobá svému modelu, ale zároveň má v sobě obsažen pozitivní význam či vzbuzuje pozitivní asociace. Fonetický převod opět spočívá v rozdělení na slabiky a dosazení čínských fonémů, a to co nejpodobněji a ve stejném počtu.

2.2.3 Grafické výpůjčky

Jména jsou převáděna v souladu s grafickou formou prvotního jazyka. Grafémy jsou držiteli určitých slabik v daném fonetickém systému, které vytvoří výslednou podobu výpůjčky. Tento typ přepisu je možný pouze mezi jazyky se stejným grafickým systémem, v našem případě se jedná o japonštinu, korejštinu a vietnamštinu. Význam se neodráží ve fonetiku, ale tkví přímo ve znacích. (Novotná 1967: 614)

2.2.4 Kalky

Tyto jazykové jednotky jsou přímé repliky určitého modelu, tzn. přímé překlady cizího slova či morfému. Na rozdíl od sémantické výpůjčky existuje mezi jednotlivými morfémy přímý vztah. Význam vypůjčeného modelu se nahradí stejným významem v původním jazyce. (Novotná 1967: 614) Pro každý morfém, slovo a slovní spojení zdrojového jazyka je nalezen významový ekvivalent v cílovém jazyce.

2.2.5 Sémantické výpůjčky

Sémantický převod využívá roli synonym a homonym v jazyce. Vypůjčené slovo či morfém přejímá již existující jednotku daného jazyka, která je buď v synonymním⁹ nebo

---

⁸ hybridní výraz může být také spojení převzaté části s kalkem

⁹ synonymní výraz, tj. výraz stejného nebo podobného významu, stylistického zabarvení a kontextového užití, slovo souznačné (Lotko 2003: 113)

homonymním¹⁰ vztahu k cizímu modelu. Výsledkem je tak polysémie, neboli vícevýznamovost, slova v původním jazyce, ne zcela nová jazyková jednotka. (Novotná 1967: 614) Díky faktu, že sémantické výpůjčky využívají původní slova nebo morfémy pro pojmenování cizích jednotek, je tento typ přepisu lehce stravitelný a zapamatovatelný pro mluvčí cílového jazyka, bez ohledu na jejich vzdělanost a znalost či neznalost cizího jazyka. Stejně tak rychle vstupují do běžného a všeobecného povědomí obyvatel, z tohoto úhlu pohledu se rychleji asimilují, čemuž napomáhají čínské znaky, které fungují jako ideogramy. Člověk znalý čínských znaků si jejich význam jednoduše spojí s novým cizím slovem nebo morfémem. Na druhé straně tento druh převodu není tak častý, lingvistické systémy obou jazyků (zdrojového i cílového) se tolik nepropojují, a není tudíž příliš vhodný pro mezinárodní výměnu. (Feng 2004: 294)

Novotná ve své publikaci uvádí ještě šestou kategorii, neologismy, tzn. vytvoření kompletně nového výrazu, kde cizí model slouží pouze jako inspirace, ne jako přímý vzor pro překlad. U osobních jmen je tato kategorie nemožná. Stejně tak ponechání výrazu v původním, nezměněném tvaru je pro čínštinu málo časté. V novinových článcích se cizí jména někdy objevují, v odborných textech se tak děje jen vzácně. Lexikální systémy jiných jazyků jsou totiž natolik odlišné, že mnohdy Číňanům brání v precizním zapsání, porozumění a identifikování osoby.

Obecně řečeno, přepis cizích osobních jmen se v naprosté většině případů uskutečňuje skrz fonetický převod. Způsob tvoření fonetických výpůjček u osobních jmen je méně stabilizovaný než u slov jiných sémantických okruhů. Určitá pravidelnost se dá vysledovat v přepisu vlastních jmen ruských osobností, speciálně koncovek jmen jako -skij, -gin, -v, -na. (Novotná 1967: 641)

2.3 Nativizace

S přejímáním morfémů, slov a slovních spojení z cizích jazyků úzce souvisí proces nativizace neboli asimilace. Ty jazykové jednotky, které za určitou dobu přešly v obecnou známost, jsou pozměněny ve své výslovnosti tak, aby vyhovovaly systému domácího jazyka. Nativizace odráží fonologické vzory a mechanismy vlastní původnímu jazyku, které určitým způsobem upravují přicházející slovo či morfém. (Danesi 2003: 2) Stupeň této úpravy, tj.

---

¹⁰ homonymní výraz, tj. jiná jazyková jednotka nebo její tvar znějící (psaná) stejně, ale různého významu (Lotko 2003: 46)

adaptace prozrazuje, nakolik je jazyková jednotka začleněna do systému původního jazyka, nakolik se přizpůsobila.

Danesi uvádí čtyři různé teorie, jak k nativizaci dochází. Raní strukturalisté prosazovali čistě fonetický přístup, který spočívá ve fonetickém přiblížení. Cizí zvuky jsou mluvčími nahrazovány vždy těmi nejpodobnějšími hláskami domácího jazyka. (Danesi 2003: 9) Tato perspektiva nebere v úvahu pravidla a omezení cílového jazyka, ne vždy jde jen jednoduše zaměnit zvuky. Fonemická teorie již pracuje se vzory a zákony jazyka, které ovlivňují záměnu a výběr toho správného fonému. „Mluvčí nahrazují cizí zvuky fonémy jejich vlastního jazyka.“ (Bloomfield: 1933: 46) Je třeba znát zvukový systém jazyka a jeho posloupnosti pro správnou predikci volby mluvčího, který foném pro náhradu zvolí. (Haugen 1950: 215)

Lingvisté se neomezují pouze na zvukovou stránku jazyka, v 60. letech se začaly objevovat hlasy, že proces nativizace je ovlivněn i morfologickými faktory. Podle generativní teorie adaptace probíhá ve fonetické rovině, ale na základech morfologické struktury jazyka. (Hyman 1970) Tzn. cizí jednotka přebírá nejen fonetické vzory, ale také musí zapadat do morfologického systému cílového jazyka. (Danesi 2003: 11) Sám Danesi prosazuje kombinovaný přístup, tj. nepopírá velkou roli přiřazování podobných fonémů a zároveň připouští určité morfologické modifikace, které se s vypůjčenou jednotkou dějí. Cílový jazyk si ji přizpůsobuje a zařazuje do svých kategorií. Při převodu vlastních jmen do čínštiny je morfologické hledisko nepodstatné vzhledem k faktu, že se vždy jedná o jména, stejnou morfologickou kategorií.

Výsledný tvar výpůjčky je ovlivněn mnoha faktory, interními i externími. Interními, tj. lingvistickými faktory se rozumí překážky samotného jazyka, jeho fonetického, grafického a morfologického systému. Právě bariéry zejména fonetického systému jsou předmětem mé analýzy dále. Externí faktory odkazují na auditivní (sluchový) nebo vizuální způsob přejímání cizích slov a na výpůjčky přímé či nepřímé, skrz dialekty. (Novotná 1968: 295) Podle výzkumu Zdeny Novotné je většina slov do čínštiny převáděna na základě sluchu, respektive znalosti výslovnosti přejímané jednotky. Stejně je tomu i u vlastních jmen nečínských politiků. Minimální část se řídí přepisem založeného pouze na zraku. Existují i kombinované výpůjčky, a to díky možnosti vstupu jednotky přes dialekt. (Novotná 1968: 296)

Asimilované výpůjčky se poddaly domácím pravidlům, i když si stále zachovaly svá specifika (například nezvyklé kombinace fonémů a grafémů). Jsou natolik nativizovány, že se stávají součástí nově formovaných slov v původním jazyce. Neasimilované jednotky, tzn. s minimálním nebo nulovým stupněm adaptace, jsou mluvčími stále silně vnímány jako cizí

slova, s cizí výslovností, i když ve skutečnosti k částečné nebo úplné fonetické substituci dochází. (Novotná 1967:621) Porovnávání stupňů nativizace slouží lingvistům jako další způsob zkoumání výpůjček z cizích jazyků.

Danesi nabízí jiné rozvrstvení stupňů nativizace. Nejméně asimilované vypůjčené jednotky v jazyce koexistují s původní variantou se stejným významem. Motivace této výpůjčky je čistě pragmatická, z potřeby něco přesněji pojmenovat. (Danesi 2003: 15) To v sobě nese i nutnost dvou fonologických systémů ve stejném jazyce, takový jev se v čínštině nevyskytuje. Při částečné adaptaci dochází k napodobování výslovnosti, k nahrazování cizích zvuků těmi známými. (Danesi 2003: 17) Prvky cizosti zůstávají, ale slovo nebo morfém se přizpůsobuje pravidlům cílového jazyka. Naprosto adaptované jednotky prošly celkovým přetvořením v závislosti na společné interakci fonetických, fonologických a morfologických systémů zdrojového a cílového jazyka. Kompletní adaptace čili nativizace je otázkou frekvence a času, je ovlivňována časovými a sociologickými faktory. (Danesi 2003: 19) Jinými slovy, stupeň adaptace závisí na časovém úseku, jak dlouho se slovo v jazyce objevuje, na frekvenci jeho užívání a na atraktivitě a hojnosti výskytu jednotky.

Podle Danesiho dělení podléhá mnoho cizích jmen převedených do čínštiny kategorii částečně adaptované výpůjčky. Jméno je rozděleno na slabiky a ty jsou nahrazeny co nejpodobnějšími čínskými ekvivalenty. Jde o čistě fonetické výpůjčky, význam znaků je druhotný. Jako příklady uvádím jméno prezidenta Venezuely (Nicolas Maduro, 尼古拉斯·马杜罗 *Nígǔlāsī-mǎdùluō*) nebo prezidenta Sýrie (Bašár Asad, 巴沙尔·阿萨德 *Bashāēr-āsàdē*). Samotnými pravidly převodu a přiřazování jednotlivých slabik se budu zabývat později.

Jako příklad osobního jména s vysokým stupněm adaptace uvádím původně anglické jméno John, které se do čínštiny přepisuje vždy jako 约翰 *Yuēhàn*. Jméno je součástí slovníků, je schopno tvořit nová slova či jména. To lze potvrdit na příkladu jména prezidentky afrického státu Libérie. Ellen Johnson-Sirleaf je do čínštiny převáděno foneticko-sémanticky jako 埃伦·约翰逊·瑟利夫 *Āilún-yuēhànxùn-sèlìfu*. Část prvního příjmení obsahuje jméno John, což se odrazilo i v čínském přepisu.

Vysokou mírou nativizace disponují také osobní jména, která postupem času získala svou standardizovanou čínskou formu, jsou součástí slovníku a vždy se překládají stejně, ale vyskytují se pouze ve významu osobního křestního jména. Za všechny uvádím české jméno Jindřich, anglické Henry, čínsky vždy 亨利 *Hēnglì*. Rozdělení na typ převodu je u těchto

ustálených jmen složitější, nejedná se pouze o fonetické výpůjčky, znaky nejsou voleny vždy jen náhodně. Problematiku blíže rozeberu v další části práce.

Možnost naprosté nativizace cizích jmen je v čínštině omezena vzhledem ke specifické úloze vlastního jména obecně v Číně. Jméno znamená pro Číňany mnohem více než pro Evropany, jako jména nefungují speciální slova, ale již existující významové jednotky. Právě pozitivní význam hraje nejdůležitější roli, ne dobrá výslovnost či znělost. Rodiče dítě pojmenovávají v závislosti na dni, kdy se narodilo, na počasí, na tehdejší náladě v rodině, na vzhledu novorozeněte. Křestní jméno má být také příslibem do budoucna, přáním, jaké by dítě mělo být, například 开 *Kāi*, česky tolerantní, 捷敏 *Jiémǐn*, česky bystrý, 鼎言 *Dǐngyán*, česky spolehlivý, atd. Díky původnímu významu znaku, který je použit pro osobní jméno, jsou Číňané schopni odhalit pohlaví jeho nositele. Ženská jména jsou často složena ze znaků jako 英 *yīng*, květina, 珠 *zhū*, perla, 玉 *yù*, nefrit, 雪 *xuě*, sníh. U mužů se objevují znaky 明 *míng*, jasný, 国 *guó*, stát, 状 *zhuàng*, silný, 伟 *wěi*, velký, atd. Křestní jméno bývá obvykle dvojslabičné, naopak příjmení bývá tvořeno jen jednou slabikou. Číňané užívají pouze omezený počet rodinných jmen, celkem asi jen čtyři sta, mezi kterými jsou nejčastější 王 *Wáng*, s původním významem král, 李 *Lǐ*, švestka, 张 *Zhāng*, napnout luk, 刘 *Liú*, zabít a 黄 *Huáng*, žlutý. Čínská jména se od těch západních liší také v pořadí, nejdříve se uvádí znaky příjmení, za kterým stojí osobní jméno. (Kane 2009: 117)

Překážkou úplné asimilace je také potřeba Číňanů rozpoznat cizí jazykovou jednotku. Také z tohoto důvodu existují pro některá vlastní cizí jména ustálené formy, které nejsou přepsány přesně foneticky. I přes existenci podobnější slabik jsou užité jiné, které indikují cizí původ jména. Dle Suna je tomu tak například u jména bývalého amerického prezidenta Clintona, který se do čínštiny ustáleně přepisuje jako 克林顿 *kèlín dùn*. Více napodobující varianta 郭蔭东 *guōlīn dōng* není tolik vhodná, protože by ji čínský mluvčí nemusel identifikovat jako cizí jednotku, což by mohlo vést ke zmatení. Například v novinovém titulku musí být naprosto jasné, že americký prezident má pro Číňany cize znějící jméno. (Sun 2006: 143)

2.4 Fonetická adaptace

Vstup cizích vlastních jmen a jejich převod do čínské podoby se u většiny jmen zahraničních politiků děje skrz fonetickou náhradu, přesněji fonetickou adaptaci jazykové jednotky. Nejedná se pouze o nahrazování cizích fonémů těmi domácími, ale také o procesy

jako vypouštění souhlásek, epentezi samohlásek¹¹, jiné členění slabik, zavádění tónů ke slabikám, atd. (Novotná 1968: 299) V případě, že má být jméno převedeno do čínštiny foneticky, náhrada slabik se stává první částí procesu adaptace, jelikož se ke jménu musí přiřadit znaky, aby bylo možné jméno zapsat. Volba znaku až na základě výslovnosti slabiky je právě principem fonetické substituce.

Při obohacování slovní zásoby přejímáním a vytvářením nových slov z cizích jazyků se vždy porovnávají dva, v této kategorii fonetické, jazykové systémy. Fonetické systémy čínštiny a angličtiny se logicky v mnohém liší, základní rozdíly jsou ve druzích fonémů a jejich význačných fonetických rysech, v nízké schopnosti čínské slabiky stát samostatně nebo se vyskytovat v jiných než povolených kombinacích a v určených pozicích hlásek či fonémů uvnitř slabiky. (Novotná 1968: 299) S rozdílnými vlastnostmi fonémů a s jejich jinou výslovností, respektive způsobem tvoření, se čínština vyrovnává pomocí simultánní kompenzace anglických zvuků, které zachytí, a jejich nahrazení artikulárně nejpodobnějšími čínskými fonémy. (Novotná 1968: 300) Pouze omezený počet slabik a zejména jejich kombinací je největší překážkou pro co nejpřesnější přepisy vlastních jmen a výpůjček do čínštiny obecně.

Co se týče nahrazování samotných fonémů nedá se tvrdit, že existuje pravidlo, které by zaručovalo přiřazení čínského fonémů vždy ke stejné anglické jednotce. Tzn. slabiky a jejich části nejsou nahrazovány určitým uniformním způsobem, velká variabilita je důsledkem omezených možností kombinací čínských fonémů. (Novotná 1968: 301) Jednoduše řečeno, v čínštině existují pouze některé slabiky, tzn. jen některé kombinace hlásek mohou společně tvořit slabiky. I přes existenci zvukově podobných fonémů v čínském fonetickém systému, velmi často není možné fonémy přiřadit k odpovídajícím anglickým ekvivalentům, a to z důvodu jejich omezené distribuce. Tzn. použití čínského fonému je přísně vázáno na jeho okolí, na slabiku, ve které se vyskytuje. Nemůže stát izolovaně, může být pouze součástí slabiky, a to jen v povolených kombinacích s jinými fonémy. Další omezení spočívá v přesně daných pozicích určitých fonémů v rámci jedné slabiky. Jen některé mohou stát v iniciální pozici, jen některé se mohou objevit uprostřed slabiky, jen dva fonémy mohou slabiku zakončovat, konkrétně *n* a *ng*. (Novotná 1968: 309) Přejímání závěrečných slabik, které nekončí na dva zmiňované fonémy, se děje dvěma způsoby. Pokud se na závěrečné pozici ve slabice vyskytuje laterála *l*, je souhláska nahrazována retroflexivní samohláskou *er* [əɾ] nebo

---

¹¹ epenteze, tj. vsouvání, vkládání hlásek do slova, hlavně kvůli ulehčení výslovnosti (Lotko 2003: 32)

je vynechána. Pokud slabiku zavírají jiné souhlásky, přidává se příslušná, tj. paragogická samohláska nebo se souhláska vynechává. (Novotná 1968: 313)

Velkou překážkou pro fonetický převod morfémů, slov či slovních spojení je neexistence shluků dvou nebo tří souhlásek v čínštině. Jazyk se s tímto jevem musí vypořádat jinými způsoby, jako jsou vložení prostřední samohlásky mezi dvě souhlásky, vypuštění jedné ze souhlásek či přidáním příslušné samohlásky k druhému fonému, kdy se k prvnímu fonému jedna vsunula nebo, pokud se jedná o nasálu, vytvořila finální souhlásku předchozí slabiky. (Novotná 1968: 310)

Zdenka Novotná ovšem určitá pravidla, u kterých jsou samozřejmostí různé výjimky, ve své práci uvádí. Některá z nich předvedu a vysvětlím na příkladech jmen politiků, které byly do čínštiny převedeny čistě foneticky a fonémy, respektive slabiky, byly nahrazeny bez nepravidelností.

Bujar Nishani [bujar niʃani], prezident Albánie	布亚尔·尼沙尼	<i>Bùyǎ'ěr·Níshāní</i>
---	---------	------------------------

- bu/bù

Slabika se skládá z hlásky *b*, jejíž zvuk čínština neobsahuje, proto ji pravidelně přepisuje neaspirovaným českým zvukem *p*, což se v transkripci pinyin zapisuje písmenem *b*. Samohláska *u* je obsažena v anglickém i čínském fonetickém systému, tudíž nenastává žádný problém. V české transkripci se slabika zapisuje jako *pu*.

- ja/yǎ

Zvuk *j*, který je v angličtině běžně zapisovaný hláskou *y*, se v čínské transkripci zapisuje také jako *y*; samohláska *a* zůstává nezměněná.

- r/ěr

Původní varianta křestního jména prezidenta se skládá pouze ze dvou slabik, ale čínština umí uzavírat slabiky pouze pomocí fonémů *n* nebo *ng* [ŋ], proto se z poslední hlásky utvořila slabika pomocí retroflexivní samohlásky *er* [ɛr].

- ni/ní

„Čínské nazály *m* a *n* pravidelně odpovídají anglickým *m* a *n*...“¹². Vysoká přední samohláska *i* je v mediální pozici ve slabice, která může být zakončena fonémy *n* nebo *ng*, pravidelně nahrazována čínskou vysokou přední samohláskou *i*.

- sha/shā

¹² (Novotná 1968: 304)

Anglický zvuk *f* má v čínštině podobný ekvivalent v pinyinu zapisovaný jako *sh*.

Rosen Plevneliev, prezident Bulharska	罗森·普列夫内利耶夫	<i>Luōsēn·Pǔlièfūnèilìyēfū</i>
---------------------------------------	------------	--------------------------------

- *ro/luō*

Hlásky *r* se v čínštině nevyskytuje v iniciální pozici, proto je pravidelně nahrazována souhláskou *l*; umístění dvojhlásky je důsledkem omezení v kombinovatelnosti souhlásek a samohlásek v tvoření čínských slabik, slabika *lo* jednoduše neexistuje. Samohláska *o* je nahrazována na základě pravidel možných kombinací předcházející souhlásky, tzn. kde je souhláska schopna tvořit slabiku se samohláskou *o*, k žádné změně nedochází, pokud vytvořit slabiku nelze, *o* bývá nahrazováno samohláskou *u* nebo dvojhláskou *uo*, stejně jako v tomto případě. (Novotná 1968: 306)

- *sen/sēn*

I přesto, že se jedná o slabiku uzavřenou samohláskou, není zde problém, jelikož *n* je jedna ze dvou samohlásek, která je v čínštině schopna tvořit konečnou hlásku slabiky. Slabika *sen* se proto přepisuje beze změny.¹³

- *ple/pǔliè*

Bulharská slabika obsahuje shluk dvou souhlásek, což je jev v čínštině se nevyskytující, proto byla mezi souhlásky *p* a *l* vložena prostřední samohláska *u*, která společně s *o* následuje ve shlucích po labiále nejčastěji, v tomto případě po *p*. (Novotná 1968: 311) Škála možností adaptace samohlásky *e* je široká a opět závisí na předcházející souhlásce, pro použití dvojhlásky *ie* neexistuje žádné specifické vysvětlení.

- *vne/fūnèi*

Souhláska *v* se do čínštiny pravidelně přepisuje pomocí frikativy *f*; do shluku dvou souhlásek byla vepsána epentetická, tj. prostřední, samohláska *u*, stejně jako v předchozí slabice. Slabika *ne* se v čínštině vyskytuje pouze v modální částici 呢 *ne*, pro tvoření slov se nepoužívá, proto byla nahrazena dvojhláskou *nei*, která je nejpodobnější.

- *li/lì*

---

¹³ slabika *sen* se v čínštině vyskytuje velmi málo, tři slovníky zobrazují pouze jeden znak s čistým čtením *sen*, a to 森 *sēn*, v kombinaci se znakem 林 *lín* tvoří význam les; dále existují znaky, které mají toto čtení pouze za alternativu

V prepisu této slabiky není problém, v čínštině se nachází přesný ekvivalent k anglickému tvaru.

- *ev/yéfu*

V závislosti na předcházejícím fonému se bulharská slabika vyslovuje [jev], tím pádem se její zvuk blíží čínské slabice *ye*. Zakončení slabiky pomocí souhlásky *v* je v čínštině nemožné, proto se k frikativě přidala příslušná samohláska, čímž se vytvořila nová samostatná koncová slabika.

Juan Manuel Santos [Chuan Manuel Santos], prezident Kolumbie	胡安·曼努埃尔·桑托斯	<i>Hú'ān·Mànnǔ'āi'ěr·Sāngtuōsī</i>
--	-------------	------------------------------------

- *ju/hú*

Slabika *ju* se ve španělštině vyslovuje zvukem [hu], který je přesně nahraditelný čínskou slabikou *hu*.

- *an/ān*

Slabika *an* je také kompletně nahraditelná, jelikož v čínštině je možné ukončit slabiku nazálou *n*.

- *ma/màn*

Vysvětlení pro přidání koncového *n* k čínské slabice tkví ve slabice, která následuje. Ve slovnících není k nalezení kombinace slabik *ma* a *nu*, tudíž bylo nutné slabiku změnit na trojhláskovou, aby nedošlo ke zmatení.

- *nu/nǔ*

Španělská slabika je plně nahraditelná tou čínskou, adaptace proto není problém.

- *e/āi'ěr*

V rámci jedné španělské slabiky došlo v čínském ekvivalentu k rozšíření na dvě slabiky z důvodu snahy o co nejlepší napodobení výslovnosti. Pokud by po slabice *nu* rovnou následovalo zakončení pomocí retroflexivy *er*, zvuk *er* by se přiřadil k předchozí slabice, se kterou by se četl dohromady, a při výslovnosti by se tak zdánlivě nedodržel stejný počet slabik, proto byla vsunuta otevřená dvojhláska *ai*, která sama o sobě tvoří slabiku.

- *san/sāng*

Nahrazení slabiky *san* jinou než totožnou, i přes její existenci v čínském fonetickém systému, vede ke spekulacím o důležitosti významu znaku 桑, česky moruše,

morušovník. Pokud by chtěla čínština nějak odrazit význam celého příjmení do jeho čínského tvaru, nabízí se použití znaku 喪 *sāng*, česky pohřeb, který více koresponduje s významem příjmení Santos, jež by se dalo přeložit jako svatý, potažmo svatí. Příčina pro nevyužití identické slabiky nejspíš tkví ve vyzozorovaném jevu, kdy jsou pro přepis cizích morfémů, slov a slovních spojení používány znaky, které se v domácím jazyce využívají s malou frekvencí. (Novotná 1968: 317) Dle slovníku¹⁴ označují znaky s výslovností *san* v čínštině časté jevy či věci: 三 *sān*, tři, 伞 *sǎn*, deštník, 散 *sǎn*, uvolnit se, rozvázat se, 散 *sàn*, rozptýlit se. Prostor proto dostal ne tolik užívaný znak, který se ustálil v pravidelném přepisu celého příjmení Santos, což se projevilo u jména dalšího prezidenta, prezidenta Angoly, José Eduardo dos Santos, čínsky 若泽·爱德华多·多斯桑托斯 *Ruòzé·Àidéhuaduō·Duōsī Sāngtuōsī*.

- *tos/tuōsī*

Opět se jedná o slabiku končící na jinou souhlásku než jsou povolené v rámci čínského fonetického systému, proto byla k fonému *s* přiřazena paragogická samohláska, v tomto případě samohláska *i*, jelikož se ve spojení se sykavkou čte uzavřeně a ve výsledku zní jako samotná souhláska *s*. Volba aspirovaného čínského fonému *t* místo neaspirovaného¹⁵ *d* je čistě náhodná, náhrada samohlásky *o* dvojhláskou *uo* je nutná, protože slabika *to* v čínštině neexistuje.

Nepatrná ukázka procesu fonetického převodu dokládá určitá pravidla a zákonitosti, kterými se přepis řídí. Mnohá zahraniční jména jsou přepisována foneticky, z pravidelností se vymezují pouhou maličkostí. Všechny zástupce fonetických výpůjček i jejich výjimky v oblasti vlastních jmen zahraničních hlav států uvedu dále v analytické části.

2.5 Grafická adaptace

Kvůli ideografické povaze čínského písma, která angličtině a většině světovým jazykům, není vlastní, jsou výpůjčky převáděny do kompletně jiného systému písma a podléhají tak totální grafické adaptaci. Výjimku tvoří morfémy, slova či slovní spojení pocházející z jazyků s podobným grafickým systémem, jako jsou japonština, korejština, vietnamština nebo thajština. (Novotná 1968: 315)

---

¹⁴ Vochala 2007: 394

¹⁵ aspirace, tj. lehký šum vznikající v závěru artikulace aspirovaných hlásek, neboli přídech, např. *t^h*, *k^h*, *p^h* (Lotko 2003: 18)

Čínské znaky jsou z většiny ve skutečnosti fonoideogramy¹⁶, které jsou v procesu přejímání cizích jazykových jednotek k zaznamenávanému morfému ve volném sémantickém vztahu, tzn. prvotní imanentní význam znaku se v celkové výpůjčce neodráží, znak je vybrán z důvodu jeho výslovnosti. Volba znaku je ovlivněna omezeným množstvím povolených kombinací fonémů a jejich grafických zápisů a naopak. Výběr slabiky, která by odpovídala cizímu modelu, je limitován existencí vhodného znaku zaznamenávajícího určitou výslovnost. Tím se znak ve výpůjčkách stává pouze smluvenou grafickou podobou fonetické formy určité slabiky neodkazující k jeho sémantické podobě. Znak se tak objevuje v kombinacích, které Číňan neznalý určité výpůjčky rozpozná, ale není schopen si je spojit dohromady, a pochopit tak jejich význam. (Novotná 1968: 316) Skladba znaků mu může připadat nesmyslná, což je další z faktorů ovlivňujících asimilaci cizích jazykových jednotek do čínštiny. Mluvčí se musí výpůjčky naučit jako nová slova, aby je byl schopen identifikovat a najít v nich ten správný smysl.

I přes převažující arbitrárnost výběru znaku lze u některých vypůjčených slov vyzorovat snahu o vložení a odražení části významu do jazykové jednotky. Často je podobný či související význam možno vyjádřit pouze jedním znakem v celé výpůjčce. Tento jev je více markantní u slov z jiných sémantických oborů než jsou jména zahraničních politiků. Pro demonstraci uvádím pár příkladů: 可口可乐 *Kěkōukělè*, přepis nápoje Coca Cola skládající se ze znaků s významem moci, ústa, moci a radost, odkazující k požitku z jeho chuti; 维他命 *wéitāmìng*, anglicky vitamin, česky vitamín, význam znaků dohromady se dá přeložit jako udržovat něčí život; 托拉斯 *tuōlāsī*, anglicky trust, česky věřit, znak 托 *tuō* existuje ve stejném významu i osamoceně; 图腾 *túténg*, anglicky totem, znak 图 *tú* je nositelem významu obraz. (Novotná 1968: 316) Výpůjčky, které ve svém fonetickém přepisu odráží i význam, se řadí ke kategorii foneticko-sémantických výpůjček.

U jmen zahraničních politiků se vlastní význam jména do převodu těžko vkládá, jelikož samotná cizí jména povětšinou žádný specifický význam nemají. V použití konkrétních, a ne jiných, znaků se dá spíše vyzorovat odraz spojení jména se zemí, kterou politik reprezentuje. Přesto se mezi současnými hlavami států najdou případy foneticko-sémantického převodu. Pro ukázkou uvádím několik příkladů, všemi se budu zabývat v analytické části.

---

¹⁶ znak je fonogramem a ideogramem současně; fonogram, tj. obecně pojatý grafický znak z hlediska vztahu k jím zaznamenávanému zvuku; ideogram, tj. znak pro určitý pojem mající konvencí ustálenou podobu obrázku (Lotko 2003: 36, 46)

Francis, František I., hlava Vatikánu	方濟各	<i>Fāngjìgè</i>
---------------------------------------	-----	-----------------

- 方 *fāng*

Znak se překládá jako strana, čtverec, je součástí slov místo, způsob, aspekt, ohled nebo styl.

- 济 *jì*

Ve jméně je znak použit ve své nezjednodušené, tradiční podobě. Ve spojení se znakem 救 *jiù* tvoří slovo 救济 *jiùjì* ve významu zachraňovat oběti, poskytnout pomoc v nouzi, což může odkazovat k údělu a úloze celé římskokatolické církve a papeže jako jejího představitele, a to pomáhat a chránit slabší.

- 各 *gè*

Znak je nositelem významu každý, všechen, různý. Spojením prvního a posledního znaku ze jména vzniká význam každé strany, různého způsobu, veškerého stylu, aspektu a směru, přeneseně nezáleží na způsobu, na straně pohledu, vše je možné.

Význam celé výpůjčky vyznívá ve smyslu politika/papeže, který je schopen zachránit, ochránit a poskytnout pomoc všem, bez ohledu na místo, čas a způsob. Je sporné, na kolik se v přepisu odráží původní fonetická podoba jména, a zda-li se v tomto případě ještě jedná o foneticko-sémantickou výpůjčku nebo hybrid nebo čistě sémantický převod.

Islam Karimov, prezident Uzbekistánu	伊斯蘭·卡里莫夫	<i>Yīsīlán·Kǎlīmòfū</i>
--------------------------------------	----------	-------------------------

- -伊斯蘭/ *Yīsīlán*

Křestní jméno prezidenta, který své zemi vládne už od začátku devadesátých let minulého století, se i do angličtiny přepisuje způsobem, který se výslovností rovná významu světového náboženství. V čínském znakovém přepisu se díky použití právě těchto, a ne jiných, znaků význam náboženství také odráží, znaky ve jméně se od obvyklé čínské podoby slova Islám liší formou posledního znaku, kdy je ve jméně použito tradičního, nezjednodušeného tvaru znaku 兰/蘭 *lán* v osamoceném významu orchidej. Ve slovnících bývá často uváděn tvar 伊斯兰教 *Yīsīlánjiào*, kdy znak 教 *jiào* se obecně používá pro označení určitého náboženství. Naprosto přesný převod z fonetického i sémantického hlediska je pouhou logickou záležitostí vzhledem k původnímu jménu, nejedná se o záměr čínštiny poukázat na fakt, že obyvatelé Uzbekistánu jsou z osmdesáti procent muslimové. [2] Domnívám se, že pokud by se

prezident jiného, ne převážně muslimského státu, jmenoval stejně, čínský přepis by se nelišil, a taktéž by významem odkazoval k náboženství, už z důvodu častého použití právě prvních dvou znaků 伊 *yī* s knižním významem on, ona, respektive jeho, její a 斯 *sī* s knižním významem tento, daný, takový.

- Prezidentovo příjmení je přepsáno typicky foneticky, i když je v první slabice *ka/kǎ* namísto čínské neaspirované slabiky *ga*, která přesněji odpovídá původnímu modelu v českém čtení, použita aspirovaná slabika. Angličtina ovšem také rozlišuje znělé a neznělé hlásky ve smyslu přídechu, v jejím fonetickém systému je hláska *g* znělá okluziva a hláska *k* neznělá okluziva¹⁷. Jak uvádí Novotná, zatímco anglické znělé okluzivní souhlásky jsou povětšinou nahrazovány čínskými neznělými neaspirovanými ekvivalenty, anglické neznělé okluzivy mohou být převedeny pomocí aspirovaných i neaspirovaných čínských okluzivních hlásek. (Novotná 1968: 301) Vzhledem k přepisu osobního jména uzbeckého prezidenta je zařazení do kategorie výpůjček sporné, může se jednat o čistou fonetickou výpůjčku nebo o foneticko-sémantický převod. V úvahu připadá i hybrid respektive spojení fonetického převodu s přímým překladem, jelikož přepis křestního jména má potenciál spadat do kategorie kalků. Čínská výpůjčka 伊斯兰 *yīslán* je prakticky přímý překlad anglického slova Islam, česky Islám.

Přízviska vládců vyjadřující počet vládnoucích generací onoho jména jsou do čínštiny naopak převáděna čistě sémanticky, jsou přímým překladem, tzv. kalkem. Číňané pro přepis označení, kolikátý král, císař či emír stejného jména právě sedí na trůně, používají znaku konkrétní číslovky a znaku 世 *shì* ve významu generace, éra, život. Dohromady se znaky do češtiny překládají jako řadové číslovky, například 伊麗莎白二世 *Yīlìshābái èrshì*, Elizabeth II. (the Second), česky Alžběta II. (druhá), královna Velké Británie a Commonwealthu, 阿杜拉二世 *Ādùlā èrshì*, Abdallah II. (the Second, druhý), král Jordánska, 莱齐耶三世 *Láiqíyè sānshì*, Letsie III. (the Third, třetí), král afrického království Lesotho. Pokud se jedná o prvního panovníka konkrétního jména, čínština, stejně jako angličtina a správně také čeština, řadovou číslovku první většinou neuvádí, což můžeme vidět u jména hlavy Vatikánu a papeže Františka, anglicky Francis, čínsky 方濟各 *Fāngjìgè*, nebo u jména lucemburského velkovévody Jindřicha, anglicky Henri, čínsky 亨利 *Hēnglì*. Naopak u jména španělského krále Jana Karla I., v anglickém přepisu Juan Carlos I. (the First), čínsky 胡安·卡洛斯一世

¹⁷ okluziva, tj. závěrová souhláska založená na explozi vzniklé uvolněním přepážky při tvoření konsonanty, např. *p, b, t, d, k, g* (Lotko 2003: 81)

Huān-Kǎluòsī yīshì, se označení prvního pořadí zachovalo. Tato část jména panovníka, jeho pořadí na trůně, se do čínštiny asimiluje relativně lehce, jelikož se jedná o původně čínské výrazy, se srozumitelným významem pro mluvčí bez znalosti cizího jazyka. Dva poslední znaky za jménem indikují sémantické zařazení celé výpůjčky, Číňané tak snáz rozpoznají, že se jedná o jméno zahraničního vládce, přesněji krále, císaře, emíra či velkovévody.

Stejně jako u fonetického přepisu, lze také u grafické adaptace vyzorovat určitou pravidelnost, a to v použití stejných znaků pro zápis konkrétních fonémů. Některé slabiky jsou často zapisovány pomocí stejných grafémů, povětšinou těch málo častých v původních čínských slovech. „*Tato tendence používat některé grafémy jako výlučné a smluvené znaky pro zápis určitých slabik je velmi jasně rozpoznatelná v poměrně velkém počtu případů, ale obecně stále platí silná arbitrárnost ve výběru znaků ve výpůjčkách, tzn. jedna a ta samá slabika je vcelku často psána různými znaky.*“¹⁸ Sama Novotná připouští neukotvení pravidel pro použití určitých znaků, i přesto pár zákonitostí uvádí.

Čínská slabika *ke* [kʰɿ], tedy asimilovaná souhláska a polozavřená zadní nezaokrouhlená samohláska, se ve výpůjčkách často přepisuje znakem 克 *kè*, který se v původních čínských slovech vyskytuje ve spojení s jiným znakem, například 克服, česky překonat, přemoci, zdolat. (Novotná 1968: 317) Osamoceně pak výjimečně ve významu moci, být schopen (odpovídající znaku 可 *kě*) nebo jako měrová jednotka gram, která je ale také výpůjčkou. Přepis slabiky *ke* objevující se ve jménech zahraničních politiků se řídí tímto pravidlem jen občas, například u jmen 阿尔马兹别克·阿坦巴耶夫 *Ā'ěrmǎzībèikè·Ātǎnbāyēfū*, Almazbek Atambayev, prezident Kyrgyzstánu, 恩里克·佩尼亚·涅托 *Ēnlíkè·Pèiniyǎ·Niètuō*, Enrique Peña Nieto, prezident Mexika nebo 约阿希姆·高克 *Yuē'āxīmǔ·Gāokè*, Joachim Gauck, prezident Německa. Často se pro zápis stejné čínské slabiky v tomto sémantickém oboru používá jiného znaku, znaku 科 *kē* s významem vědecké nebo profesní odvětví, oddělení či menší administrativní jednotka, a to například ve jménech 亚历山大·卢卡申科 *Yàlìshāndà·Lúkǎshēnkē*, Alexander Lukashenko, prezident Běloruska, 拉斐尔·科雷亚 *Lāfēi'ěr·Kēléiyà*, Rafael Correa, prezident Ekvádoru nebo 布羅尼斯瓦夫·科莫羅夫斯基 *Bùluóníswǎfū·kēmòluófúsjī*, Bronisław Komorowski, prezident Polska. Kvůli neexistenci slabiky *ko* v čínštině, je čínský foném *ke* používán pro přepis více cizích slabik, právě například slabiky *ko*. U všech výše uvedených jmen byl znak 科 *kē* použit pro přepis v čínštině cizího zvuku, slabiky *ko*, nikoli původního zvuku *ke*.

---

¹⁸ Novotná 1968: 317

V přepisu cizích jmen politiků se hojně vyskytuje čínská slabika *ka* [k'a], která se dle Novotné často zapisuje novým znakem 咖 *kā*, jehož se převážně používá pro záznam vypůjčených slov jako je 咖啡 *kāfēi*, káva, a staršími znaky 喀 *kǎ*, znázorňující zvuk kašle, či 卡 *kǎ* v původním významu blokovat, kontrolovat či škrtit, svírat. (Novotná 1968: 317) Ve výpůjčkách z oboru jmen zahraničních politiků se vyskytuje jen a pouze právě poslední znak, například v počáteční pozici ve jméně 哈米德·卡尔扎伊 *Hāmǐdé·Kǎ'ěrzháiyī*, Hamid Karzai, prezident Afghánistánu, ve finální pozici 何塞·穆希卡 *Hésāi·Mùxīkā*, José Mujica, prezident Uruguaye či v mediální pozici ve jméně 亚历山大·卢卡申科 *Yàlìshāndà·Lúkāshēnkē*, Alexander Lukashenko, prezident Běloruska. U všech sto dvaceti jedna přepisů jmen hlav cizích států do čínštiny se čínská slabika *ka* zapisuje znakem 卡 *kǎ*, vždy ve třetím tónu.

Další často pravidelné přepisy se objevují u slabik *a*, *ni*, *ya* [ja], *er* [ər] a *si*. Pro zápis čínské slabiky *a* se obvykle používá znak 阿 *ā*, původně vystupující ve slovech arabský, Arab a vyskytující se ve jménech 阿卜杜勒阿齐兹·布特弗利卡 *Ābodùlěi'āqízī·Bùtèfùlìkā*, Abdelaziz Buteflika, prezident Alžírsko, 阿里·哈梅内伊 *Ālǐ·Hāméinèiyī*, Ali Khamenei, prezident Íránu nebo 阿戴尔·亚诺什 *Ādài'ěr·Yànuòshén*, Áder János, prezident Maďarska. Poslední příklad dokládá, že motivace pro použití znaku ve významu arabský je nahodilá, sémantický význam znaku zde nehraje roli.

Slabika *ni* se zapisuje pomocí znaku 尼 *ní*, který se v původních čínských slovech prakticky neobjevuje, tam je nahrazen znakem 泥 *ní*, jež je pro čínská slova typičtější a nese význam slova bláto či půda. Jeho ekvivalent pro výpůjčky tvoří slova jako 尼加拉瓜 *Nījīālāguā*, Nikaragua nebo 尼龙 *nílóng*, nilon a je součástí jmen cizích politiků jako 绍利·尼尼斯托 *Shàoli·Nínísītūō*, Sauli Niinistö, prezident Finska, 贾拉勒·塔拉巴尼 *Jiǎlālěi·Tǎlābānǐ*, Jalal Talabani, česky Džalál Talabání, prezident Íráku nebo 尼古拉·蒂莫夫蒂 *Nígūlā·Dìmòfūdì*, Nicolae Timofti, prezident Moldavska.

Pro přepis čínské slabiky *ya* [ja] se pravidelně užívá znaku 亚 *yà*, občas se vyskytující ve složitě podobě 亞, ve významu Asie, asijský a ve jménech 维克多·亚努科维奇 *Wéikèduō·Yànuōkēwéiqí*, Viktor Janukovyč, prezident Ukrajiny¹⁹, 贾卡亚·基奎特 *Jiǎkǎyà·Jīkuítè*, Jakaya Kikwete, prezident afrického státu Tanzanie či 卡罗洛斯·帕普利亚斯 *Kǎluólùosī·Pàpǔlìyǎsī*, Karolos Papulias, prezident Řecka.

¹⁹ v době zpracování analytické části

Znak 尔 *ěr*, tradičně 爾, je typický pro zápis čínského fonému *er* [ər]. Původně je nositelem formálního významu ty ve smyslu tykání, ale hojně se vyskytuje ve vypůjčeným jazykových jednotkách, stejně jako v čínských podobách vlastních jmen zahraničních politiků, například 丹尼尔·奥尔特加 *Dānní'ěr·Àoěrtèjiā*, Daniel Ortega, prezident Nikaragui, 奥拉西奥·卡尔特 *Àolāxiào·Kǎ'ěrtè*, Horacio Cartes, prezident Paraguaje nebo dvojitě 阿尼巴尔·卡瓦科·席尔瓦 *Ānībā'ěr·Kǎwǎkē·Xí'ěrwǎ*, Aníbal Cavaco Silva, prezident Portugalska.

Čínská slabika *si*, tedy spojení sykavky a kompletně zavřené zadní nezaokrouhlené samohlásky, se ve vypůjčkách pravidelně zapisuje znakem 斯 *sī*, který téměř není součástí původních čínských slov. V cizích jménech tento znak reprezentuje foném *si* naprosto pravidelně, například 托米斯拉夫·尼科利奇 *Tuōmǐsīlǎfū·Níkēlǐqí*, Tomislav Nikolić, prezident Srbska, 尼古拉斯·马杜罗 *Nígūlāsī·Mǎdùluō*, Nicolás Maduro, prezident Venezuely a 希蒙·佩雷斯 *Xīméng·Pèiléisī*, Shimon Peres, prezident Izraele.

Kromě pouhých slabik se jistá pravidelnost dá obecně vysledovat také v přepisu částí jmen nebo celých křestních jmen. U jmen zahraničních politiků je to například koncovka příjmení *-yev* [-jef], která je vždy zapisovaná znaky -耶夫 *yéfu*, 耶 *yé* ve významu formální částice stojící na konci věty či vyskytující se v přepisu slova Ježíš, 夫 *fū* ve významu manžel, muž a ve finální pozici slabiky jako označení mužského rodu. Koncovka se vyskytuje ve jménech prezidenta Ázerbájdžánu, Bulharska, Kazachstánu a Kyrgyzstánu, v pořadí 伊利哈姆·阿利耶夫 *Yīlìhāmǔ·Ālìyēfu*, Ilham Aliyev, 罗森·普列夫内利耶夫 *Luōsēn·Pǔlièfūnèilìyēfu*, Rosen Plevneliev, 努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫 *Nǔ'ěrsūdān·Nàzhā'ěrbāyēfu*, Nursultan Nazarbajev a 阿尔马兹别克·阿坦巴耶夫 *Ā'ěrmǎzībēikè·Ātǎnbāyēfu*, Almazbek Atambayev.

Vždy stejné znaky se používají také pro přepis koncovky *-vych/vič/vič* [vitʃ], a to -维奇 *wéiqí*, 维 *wéi* s původním významem svázat, držet pohromadě, udržet či jediný, samotný a 奇 *qí* v pozitivním významu vzácný, ojedinělý, skvělý. Koncovku obsahují příjmení 菲利普·武亚诺维奇 *Fēilìpǔ·Wǔyànuòwéiqí*, Filip Vujanović, prezident Černé Hory, 伊沃·约西波维奇 *Yīwò·Yuēxībōwéiqí*, Ivo Josipović, prezident Chorvatské republiky, 伊万·加什帕罗维奇 *Yīwàn·Jiāshìpǎluówéiqí*, Ivan Gašparovič, prezident Slovenska a 维克多·亚努科维奇 *Wéikèduō·Yànnùkēwéiqí*, Viktor Yanukovych, prezident Ukrajiny, v jehož jméne je znak s výslovností *wéi* často přepisován v jeho tradiční podobě 维.

Určitá cizí křestní jména jsou natolik častá, že způsob jejich přepisu se ustálil a jsou pro něj používány vždy stejné znaky. Tím se jména snáze adaptují, začleňují do čínského jazykového systému, vstupují ve větší znalost, dochází k rychlejší nativizaci. Některá přejatá osobní jména se postupem času stala i součástí slovníků, například 约翰 *Yuēhàn*, anglicky John, česky Jan, 伊丽莎白 *Yīlìshābái*, anglicky Elizabeth, česky Alžběta, 保罗 *Bǎoluó*, Paul, česky Pavel. Čínské slovníky obsahují i přepisy neanglických jmen, například 阿卜杜拉 *Ābùdùlā*, varianta arabského jména Abdullah nebo 米歇尔 *Mǐxī'ěr*, francouzské jméno Michel, jehož anglická varianta zní Mitchell, což se v češtině rovná jménu Michal, stejně jako anglické jméno Michael, které se do čínštiny přepisuje jiným způsobem, a to 迈克尔 *Màikè'ěr*. Ve výsledku tedy vždy záleží na fonetické stránce jména, kterou se čínština snaží napodobit co nejvěrněji.

Pokud se jedná o variantu stejného jména, vždy rozhoduje jeho výslovnost, která se mnohdy u různých jazyků liší, například české jméno Jiří má anglickou variantu George [dʒɔrdʒ], která se do čínštiny pravidelně přepisuje jako 乔治 *Qiáozhì*. V této podobě se objevuje také přepis italské varianty jména, například 乔治·纳波利塔诺 *Qiáozhì·Nàbōlītǎnuò*, Giorgio Napolitano, prezident Itálie, naopak východní podoba jména je zapisován jinými znaky, konkrétně 格奥尔基 *Géào'ě'ǐ*, například ve jméně 格奥尔基·马尔格韦拉什维利 *Géào'ě'ǐ·Mǎ'ěrgéwéilāshíwéilì*, Giorgi Margvelašvili, prezident Gruzie nebo 格奥尔基·伊万诺夫 *Géào'ě'ǐ·Yīwànnuòfū*, Gjorge Ivanov, prezident Makedonie.

Pro jedno křestní jméno existuje ve světových jazycích více variant, proto i v čínštině může existovat více přepisů, přitom všechny způsoby mohou být součástí slovníku. Například u slovníkového hesla Filip, anglicky Philip, lze dohledat minimálně čtyři způsoby přepisu, 腓力 *Fēilì*, 斐理伯 *Fěilǐbó*, 腓立比 *Fēilǐbǐ*, 菲利普 *Fēilìpǔ*. Důvod použití téměř vždy jiného znaku pro foném *fei* může být předmětem dohadů o sémantickém významu přepisu. Znak 腓 *fēi* samostatně znamená lýtko jako část nohy nebo nakažený, shnilý, znak 斐 *fěi* je nositelem formálního významu skvělý, udivující, neobyčejný a grafém 菲 *fēi* odkazuje k významu bujný, kvetoucí, pln vůně. První čínská varianta jména, spojení znaků 腓 *fēi* a 力 *lì*, tedy významů lýtko a síla, může vést k vyjádření tělesné síly, síly jako takové, síly potřebné k vládnutí, neb právě tato varianta přepisu se objevuje ve jméně 腓力一世 *Fēilì yīshì*, King Philippe, česky král Filip I., belgický král. Na druhou stranu, každý panovník potřebuje sílu k vládnutí, otázkou tedy zůstává proč jméno jiné hlavy státu se stejným vlastním jménem bývá přepisováno jiným způsobem, konkrétně 菲利普·武亚诺维奇 *Fēilìpǔ·Wǔyànuòwéiqí*, Filip

Vujanović, prezident Černé Hory. Jeho čínská varianta jména Filip může dávat ze znaků 菲 *fěi* ve významu bujný, kvetoucí, 利 *li* ve významu ostrý, plynulý, výhoda a zisk a 普 *pǔ* jako obyčejný, obecný, univerzální, dohromady význam ve smyslu obecného bohatého dobra či zisku pro všechny, což je ovšem pouhá spekulace a jen jedno z možných vyložení.

Příklad křestního jména Filip a jeho neukotveného přepisu do čínštiny je dalším potvrzením nedostatku jednotnosti v metodách a způsobech transkripce a adaptace cizích jazykových jednotek. Jasně reflektuje obecně charakteristickou vlastnost moderní čínštiny, tedy velké množství stejně znějících slabik, které mohou být zapisovány různými znaky, což způsobuje zmatení a pomalou adaptaci vypůjčených morfémů, slov či slovních spojení. Nutnost standardizace převodu je nepopiratelná. (Novotná 1968: 317, 318)

3. Část praktická

3.1 Fonetické výpůjčky

Přepisy cizích jmen zahraničních politiků, které jsem zařadila do této kategorie, byly do čínštiny převedeny čistě foneticky, tj. na základě výslovnosti a bez důležitosti významu jednotlivých znaků. U některých jmen nebylo přesně dodrženo pravidel přepisu, které uvádí Novotná, domnívám se ale, že důvod pro zvolení jiné slabiky a následně znaku je nevýznamný. Odchyly uvádím společně s komentáři, ale nepřikládám jim takovou váhu, aby změnily celé vyznění přepisu a daly jménu případný konotační význam. Jména jsou řazena dle zemí, přesněji vzestupně dle české abecedy.

Hamid Karzai, prezident Afghánistánu	哈米德·卡尔扎伊	<i>Hāmǐdè·Kǎ'ěrháyī</i>
--------------------------------------	----------	-------------------------

- Jméno afghánského prezidenta je do čínštiny přepisováno příkladově foneticky, čínština nahradila cizí slabiky těmi nejpodobnějšími ze svého jazykového systému a ty zapsala těmi nejčastějšími znaky používanými ve výpůjčkách.

Bujar Nishani, prezident Albánie	布亚尔·尼沙尼	<i>Bùyǎ'ěr·Níshāní</i>
----------------------------------	---------	------------------------

Abdelaziz Buteflika, prezident Alžírsko	阿卜杜勒-阿齐兹·布特弗利卡	<i>Ābodùlěi-āqízī·Bùtèfùlìkǎ</i>
--	----------------	----------------------------------

Cristina Fernández, prezidentka Argentiny	克里斯蒂娜·费尔南德斯	<i>Kèlǐsīdìnà·Fèi'ěrnándésī</i>
---	-------------	---------------------------------

Ilham Alijev, prezident Ázerbájdžánu	伊利哈姆·阿利耶夫	<i>Yīlìhāmǔ·Ālìyēfū</i>
--------------------------------------	-----------	-------------------------

Yayi Boni, prezident Beninu	亚伊·博尼	<i>Yàiyī·Bóní</i>
-----------------------------	-------	-------------------

Alexander Lukashenko, prezident Běloruska	亚历山大·卢卡申科	<i>Yàlìshāndà·Lúkǎshēnkē</i>
--	-----------	------------------------------

- Křestní jméno Alexander má v čínštině ustálenou podobu převodu, vždy se přepisuje jako 亚历山大 *Yàlìshāndà*.

- *a/yà*

Důvodem přepisu hlásky *a* pomocí čínské slabiky *ya* je její iniciální pozice. Slova v čínštině začínají jen na samohlásku zřídka a vzhledem k zařazení křestního jména do slovníku je patrná snaha jméno co nejvíce asimilovat, zabránit nečínským pravidlům v jazykovém systému.

- *le/li*

Převod anglické samohlásky *e* se řídí pravidlem z článku Novotné, která dokázala určitou pravidelnost tohoto typu přepisu v otevřených slabikách. (Novotná 1968: 306)

- *ko/kē*

Pro převod byla vybrána jiná slabika z důvodu neexistence kombinace fonémů *k* a *o* v čínštině.

Jigme Khesar Namgyel Wangchuck, král Bhútánu	吉格梅·凯萨尔·纳姆耶 尔·旺楚克	<i>Jígéméi·Kāisà'ěr·Nàmǔyè'ěr·Wàngchukè</i>
---	----------------------	---

Evo Morales, prezident Bolívie	埃沃·莫拉莱斯	<i>Āiwò·Mòlāláisī</i>
--------------------------------	---------	-----------------------

- *vo/wò*.

I přes zmíněnou pravidelnost přepisu cizího fonému *v* čínskou souhláskou *f*, se přepis pomocí hlásky *w* objevuje poměrně často. Vyskytuje se při plné, znělé výslovnosti fonému *v*, v situacích, kdy za souhláskou následuje samohláska a slabika je tak tvořena dvěma fonémy. Naopak k přepisu pomocí fonému *f* dochází na konci slabiky nebo v souhláskových shlucích, kde je v čínském přepisu k souhlásce přidávána samohláska, jelikož čínština shluky souhlásek netvoří.

Dilma Rousseff, prezidentka Brazílie	迪爾瑪·羅塞夫	<i>Dí'ěrmǎ·Luósāifū</i>
--------------------------------------	---------	-------------------------

- Jméno brazilské prezidentky je v médiích často přepisováno tradičními znaky, například čínská varianta britské BBC také uvádí složitou podobu jména. Způsob přepisu se zdá být nahodilý, důvod volby tradičních nebo zjednodušených znaků je obecně u přepisu cizích jmen zahraničních politiků pro mou analýzu nevýznamný.

Rosen Plevneliev, prezident Bulharska	罗森·普列夫内利耶夫	<i>Luōsēn·Pǔlièfūnèilìyēfū</i>
---------------------------------------	------------	--------------------------------

Blaise Compaoré, prezident Burkina Faso	布莱兹·孔帕奥埃	<i>Bùlázī·kǒngpà'ào'āi</i>
---	----------	----------------------------

- *ré/āi*

Volba čínské slabiky *ai* pro přepis francouzské slabiky *ré* vypadá nelogicky. Souhláska *r* se v iniciální pozici do čínštiny pravidelně přepisuje fonémem *l*, vynechání souhlásky v čínském přepisu se tak jeví nesmyslně. Dala by se tedy tušit důležitost významu znaku, který byl pro převod poslední slabiky jména použit, ale znak 埃 *āi*, který se vyskytuje ve slově 尘埃 *chén'āi* ve významu prach, nebo samostatně jako čínská varianta fyzikální jednotky délky světelných vln „angström“, neindikuje speciální roli znaku v celkovém významovém vyznění přepisu jména. Proto jméno řadím do kategorie fonetických převodů, i přes zvláštní volbu poslední slabiky.

Pierre Nkurunziza, prezident Burundi	皮埃尔·恩库伦齐扎	<i>Pí'āi'ěr·Ēnkùlúnqízhā</i>
--------------------------------------	-----------	------------------------------

- *ziza/qízhā*

Souhláska *z* se řadí ke znělým alveolárním frikativám a do čínštiny bývá často přepisována fonémem *s*. Varianta přepisu vyskytující se právě u jména burundského prezidenta je také možná, znaky zde nejsou nositelem konotačního významu, naopak jsou ve výpůjčkách z tohoto sémantického oboru používány poměrně často. U první slabiky došlo k logické palatalizaci.²⁰ Souhlásku *z* doplňuje samohláska *i*, a tak se celá slabika přepisuje způsobem indikujícím změkčení.

Idriss Déby, prezident Čadu	伊德里斯·代比	<i>Yīdélīsī·Dàibǐ</i>
-----------------------------	---------	-----------------------

Filip Vujanović, prezident Černé Hory	菲利普·武亚诺维奇	<i>Fēilípǔ·Wúyànuòwéiqí</i>
---------------------------------------	-----------	-----------------------------

Miloš Zeman, prezident České republiky	米洛什·泽曼	<i>Mǐluòshí·Zémàn</i>
--	--------	-----------------------

²⁰ palatalizace, tj. změna tvrdé souhlásky v měkkou (Lotko 2003: 84); v čínštině existují k nepalatalizovaným souhláskám *sh, zh, ch* jejich změkčené protějšky *x, q, j*

Joseph Kabila, prezident Demokratické republiky Kongo	约瑟夫·卡比拉	<i>Yuēsèfū·Kǎbīlā</i>
---	---------	-----------------------

- Převod jména prezidenta Demokratické republiky Kongo je ukázkovým příkladem nevkládání skrytých významů skrz znaky a neodrážení vztahu k osobnosti nebo k zemi, kterou reprezentuje, do přepisu jména. Joseph Kabila získal své vojenské vysokoškolské vzdělání v Číně, před návratem do vlasti a převzetím vlády po svém otci, na kterého byl v roce 2001 spáchán atentát, studoval na univerzitě v Pekingu [3]. Diplomatické a ekonomické vztahy mezi ČLR a Demokratickou republikou Kongo jsou v rámci zájmů Číny v celém africkém regionu udržovány na vysoké úrovni, což se v roce 2008 potvrdilo tzv. dohodou století, čínským darem v hodnotě 9,25 miliard amerických dolarů, které měly sloužit k výstavbě infrastruktury výměnou za přístup ke konžským minerálním zdrojům. (Pollet et al. 2011: 22) Navzdory evidentně kladným vztahům se vzájemné sympatie v přepisu prezidentova jména neprojevíly a jméno bylo převedeno čistě foneticky.

Rafael Correa, prezident Ekvádoru	拉斐尔·科雷亚	<i>Lāfěi'ěr·Kēléiyà</i>
-----------------------------------	---------	-------------------------

Toomas Hendrik Ilves, prezident Estonska	托马斯·亨德里克·伊尔韦斯	<i>Tuōmǎsī·Hēngdélíkè·Yī'ěrwéisī</i>
--	---------------	--------------------------------------

- První křestní jméno estonského prezidenta je přepisováno ustáleným způsobem *Tuōmǎsī*, které se ve slovnících překládá jako anglické jméno Thomas, česky Tomáš, estonsky Toomas. Existence přepisu jména jako slovníkového hesla dokazuje proběhnuvší proces nativizace. Číňané stále vnímají jméno jako cizí jazykovou jednotku, z výpůjčky jsou ovšem schopni identifikovat variantu anglického jména Thomas.
- Druhé křestní jméno prezidenta je nizozemská podoba anglického jména Henry, česky Jindřich, což se v čínské variantě projevilo použitím znaku 亨 *hēng*, kterým se jméno Henry vždy zapisuje, tedy 亨利 *Hēnglì*. Na druhou stranu čínština ctí fonetickou stránku jména Hendrik, která se od jeho anglické varianty liší, a tak se do čínštiny zapisuje jiným, delším způsobem, kdy ostatní čínské slabiky byly vybrány a přiřazeny

na základě výslovnosti. Čínský převod jména Hendrik, čínsky *Hēngdélíkè* tak odráží jeho původní čtení a zároveň odkazuje k příbuznosti se jménem Henry.

Benigno Aquino III., prezident Filipín	諾諾·艾奎諾	<i>Nuònuò·Àikuínuò</i>
--	--------	------------------------

- Prezident Filipín, který i přes nešlechtický původ užívá přízviska třetího panovníka stejného jména v pořadí, jelikož pochází z proslulé politicky aktivní rodiny, je také znám pod svým familiárním jménem Noynoy. [4] Čínský prepis prezidentova jména vychází právě z jeho dalšího osobního jména, dvě stejné slabiky a znaky 诺诺 Nuònuò znamenající slib nebo souhlas ano se svou výslovností velmi blíží svému filipínskému ekvivalentu. Jelikož čínština nepřevzala prezidentovo označení pořadí v rodinném klanu, jedná se o čistou fonetickou výpůjčku.

Sauli Niinistö, prezident Finska	绍利·尼尼斯托	<i>Shàoli·Nínísītū</i>
----------------------------------	---------	------------------------

- *sau/shào*
Důvod prepisu slabiky se sykavkou *s* slabikou, která začíná fonémem *sh* [ʃ] je pouhá neexistence slabiky skládající se ze souhlásky *s* a dvojhlásky *ao* v čínštině. Navíc čínský jazykový systém nepovoluje kombinaci fonému *sh* s dvojhláskou *au*, proto byla finská slabika nahrazena nejbližší možnou čínskou variantou v podobě slabiky *shao*.

John Dramani Mahama, prezident Ghany	约翰·德拉马尼·马哈马	<i>Yuēhàn·Délāmǎní·Mǎhāmǎ</i>
---	-------------	-------------------------------

- *John/Yuēhàn*
Jak uvádím výše, čínská varianta anglického jména John patří mezi vypůjčené jazykové jednotky s poměrně vysokou mírou asimilace. Jméno je součástí slovníků, prepisuje se vždy stejně a dokonce je schopno společně s jinými morfémy tvořit nová čínská nebo vypůjčená slova. Samotný převod do čínštiny se řídil fonetickou stránkou jména, byla napodobena jeho výslovnost.

Giorgi Margvelašvili, prezident Gruzie	格奥尔基·马尔格韦拉什维利	<i>Gé'ào'ěrjī·Mǎ'ěrgéwéilāshíwéilì</i>
---	---------------	--

Michel Martelly, prezident Haiti	米歇尔·马爾泰利	<i>Mǐxiē'ěr·Mǎ'ěrtàilì</i>
----------------------------------	----------	----------------------------

- Křestní jméno Michel [Miʃel] má v čínštině svou pravidelnou formu přepisu, a to 米歇尔²¹ *Mǐxiē'ěr*, díky čemuž je jako heslo součástí slovníků a disponuje vyšší mírou nativizace. Jméno bylo převedeno čistě foneticky, cizí fonémy byly nahrazeny těmi nejpodobnějšími čínskými slabikami.
- *te/tài*
Výběr jiné slabiky a následně znaku pro přepis cizí slabiky *te*, i přes existenci podobného fonému v čínštině, je důkazem neukotvenosti a nepravidelnosti způsobu převodu cizích jazykových jednotek. Volba právě znaku 泰 *tài* při převádění vlastního jména haitského prezidenta byla jistě náhodná, jelikož znak je nositelem významu bezpečný, mírumilovný, což vzhledem k neexistenci oficiálních diplomatických vztahů mezi Haiti a ČLR²² působí velmi neúčelově. Je proto pravděpodobné, že jméno bylo do čínštiny převedeno bez ohledu na významy jednotlivých znaků, fonetický převod je jednoduše nebral na zřetel.

Ivo Josipović, prezident Chorvatska	伊沃·约西波维奇	<i>Yīwò·Yuēxībōwéiqí</i>
-------------------------------------	----------	--------------------------

Pranab Mukherjee, prezident Indie	普拉纳布·慕克吉	<i>Pūlānàbù·Mùkējí</i>
-----------------------------------	----------	------------------------

Susilo Bambang Yudhoyono, prezident Indonésie	苏西洛·班邦·尤多约诺	<i>Sūxīluò·Bānbāng·Yóuduōyuēnuò</i>
--	-------------	-------------------------------------

Jalal Talabani, prezident Íráku	贾拉勒·塔拉巴尼	<i>Jiǎlālēi·Tǎlābānì</i>
---------------------------------	----------	--------------------------

- *ja/jiǎ*
Z mé analýzy přepisů cizích jmen zahraničních hlav států lze vysledovat pravidelnost v přepisu slabiky *ja* [dʒa] znakem 贾 *jiǎ*, který se vyskytuje převážně ve výpůjčkách,

²¹ zjednodušená podoba znaků, ve jméně se znaky objevují ve své tradiční formě

²² Haiti uznává a udržuje diplomatické vztahy s Čínskou republikou na Taiwanu [5]

v domácích slovech ho čínština s touto výslovností téměř nepoužívá, pouze jako osobní rodinné jméno. Znak má i druhé, častější čtení 贾 *gǔ*, ve kterém nese zastaralý či formální význam obchodník.

Ali Khamenei, prezident Íránu	阿里·哈梅内伊	<i>Ālǐ·Hāméinèiyī</i>
-------------------------------	---------	-----------------------

Michael Daniel Higgins, prezident Irska	麥克·希金斯	<i>Màikè·Xījīnǐ</i>
---	--------	---------------------

- Michael/*Màikè*

Přepis častého anglického jména Michael proběhl v tomto případě neobvykle, znaky 麥克 *màikè* bývají překládány také jako mikrofon. Pro obvyklý převod anglické varianty jména Michal se používají znaky 迈克尔 *Màikè'ěr*, způsob převodu se znaky 麥克 *Màikè* je možno překládat jako familiární podobu jména Mike.

Ólafur Ragnar Grímsson, prezident Islandu	奥拉维尔·拉格纳·格里姆松	<i>Àolāwéi'ěr·Lāgèná·Gélīmǔsōng</i>
---	---------------	-------------------------------------

Giorgio Napolitano, prezident Itálie	乔治·纳波利塔诺	<i>Qióozhì·Nàbōlītǎnuò</i>
--------------------------------------	----------	----------------------------

- Giorgio/*Qióozhì*

Prezidentovo křestní jméno je variantou anglického jména George, česky Jiří, které se do čínštiny pravidelně a ustáleně přepisuje znaky 乔 *Qíáo* s původním významem vysoký, jedno z čínských příjmení a převléct se a *zhì* 治 znamenající vládnout a řídit. Spojení znaků by mohlo odkazovat k vládnoucímu významu, ale větší a konkrétnější skrytost přidaného významu nalézt nelze. Navíc podobná výslovnost obou variant vypovídá o čistě fonetické motivaci k převodu jména právě tímto způsobem.

Shimon Peres, prezident Izraele	希蒙·佩雷斯	<i>Xīméng·Pèiléisī</i>
---------------------------------	--------	------------------------

Abd Rabbuh Mansur Hadi, prezident Jemenu	阿卜杜·拉布·曼苏尔·哈迪	<i>Ābodù·Lābù·Mànsū'ěr·Hādí</i>
--	---------------	---------------------------------

Jacob Zuma, prezident Jihoafrické republiky	雅各布·祖马	<i>Yǎgèbù·Zǔmǎ</i>
--	--------	--------------------

- Jméno prezidenta JAR je ukázkou cizího vlastního jména s vysokým stupněm nativizace, jelikož jako celek, i s příjmením, tvoří jedno ze slovníkových hesel.

Norodom Sihamoni, král Kambodži	诺罗敦·西哈莫尼	<i>Nuòluōdūn·Xīhāmòní</i>
---------------------------------	----------	---------------------------

Paul Biya, prezident Kamerunu	保罗·比亚	<i>Bǎoluó·Bīyǎ</i>
-------------------------------	-------	--------------------

- *Paul/Bǎoluó*

Anglické jméno Paul, česky Pavel, patří k dalším cizím křestním jménům, které disponují vyšší mírou nativizace. Důkazem je ustálenost převodu, jméno se do čínštiny vždy převádí foneticky do podoby 保罗 Bǎoluó. Význam jednotlivých znaků je v tomto případě druhotný, mezi jménem a grafémy není spojitost.

Tamim bin Hamad Al Thani, emír Kataru	塔米姆·本·哈邁德·阿勒薩尼	<i>Tāmīmǔ·Bēn·Hāmàidè·Ālěisàní</i>
--	----------------	------------------------------------

- *tha/sà*

Arabský fonetický systém obsahuje foném, který se svou výslovností blíží k anglickému *th* [θ], který se dle Novotné pravidel obvykle přepisuje pomocí čínského fonému *t* [tʰ], tedy aspirované alveolární plozivy. (Novotná 1968: 302) Zvuk *th* [θ] není ve světových fonetických systémech nejběžnější, a proto je jeho přepis problematický napříč různými jazyky. Dva různé typy přepisu fonému *th* [θ] identifikuje Danesi také ve francouzštině a chorvatštině, kdy Francouzi přepisují zvuk hláskou *s*, zatímco Chorvaté nahrazují stejnou souhlásku fonémem *t*, i přes existenci hlásky *s* v chorvatském fonetickém systému. (Danesi 1985: 9) To naznačuje blízkost a lehkou zaměnitelnost také čínských fonémů *t* [tʰ] a *s* a vysvětluje použití druhého z nich při přepisu vlastního jména katarského emíra.

Uhuru Kenyatta, prezident Keni	乌胡鲁·肯雅塔	<i>Wūhúlǔ·Kěnyǎtǎ</i>
--------------------------------	---------	-----------------------

Juan Manuel Santos, prezident Kolumbie	胡安·曼努埃尔·桑托斯	<i>Hú'ān·Mànnǔ'āi'ěr·Sāngtuōsī</i>
---	-------------	------------------------------------

Denis Sassou-Nguesso, prezident Konžské republiky	德尼·萨苏-恩格索	<i>Déni·Sàsū-Ēngésuǒ</i>
--	-----------	--------------------------

Laura Chinchilla, prezidentka Kostariky	劳拉·钦奇利亚	<i>Láolā·Qīnqīliyǎ</i>
---	---------	------------------------

Raúl Castro, prezident Kuby	劳尔·卡斯特罗	<i>Láo'ěr·Kǎsītèluō</i>
-----------------------------	---------	-------------------------

- Jméno prezidenta socialistické republiky je přepsáno čistě foneticky, jako pouhou zajímavost uvádím význam prvního znaku 劳 *láo*, který se překládá jako manuální práce, pracovní síla, a znaku 特 *tè*, tedy speciální, neobyčejný, výjimečný. Vzhledem k povaze kubánského režimu by se ve způsobu převodu dala odhalit určitá konotace ve smyslu země, která disponuje neobyčejnou pracovní silou, nebo pro niž je práce a pracovní síla výjimečným a speciálním aspektem vládnutí. V prepisu ale nebyly použity nepravidelné fonémy a grafémy, jedná se tedy o pouhou spekulaci a čínská varianta jména se řadí k fonetickému typu převodu.

Almazbek Atambayev, prezident Kyrgyzstánu	阿尔马兹别克·阿坦巴耶夫	<i>Ā'ěrmǎzībīèkè·Ātǎnbāyēfū</i>
--	--------------	---------------------------------

Michel Suleiman, prezident Libanonu	米歇尔·苏莱曼	<i>Mǐxiē'ěr·Sūláimàn</i>
-------------------------------------	---------	--------------------------

Ellen Johnson-Sirleaf, prezidentka Libérie	埃伦·约翰逊·瑟利夫	<i>Āilún·Yuēhànxiùn·Sèlǐfū</i>
--	------------	--------------------------------

Dalia Grybauskaitė, prezidentka Litvy	达利娅·格里包斯凯特	<i>Dáliyǎ·Gélībāosīkǎitè</i>
---------------------------------------	------------	------------------------------

Andris Bērziņš, prezident Lotyšska	安德里斯·貝爾津什	<i>Āndélīsī·Bèi'ěrjīnshí</i>
------------------------------------	-----------	------------------------------

Henri, velkovévoda Lucemburska	亨利	<i>Hēnglì</i>
--------------------------------	----	---------------

- Lucemburský vévoda je prvním v pořadí na trůně se jménech Jindřich, a proto za jeho jménem nenásleduje typické královské přízvisko pořadí panovníka. Z tohoto důvodu je vlastní jméno lucemburského vládce převedeno do čínštiny čistě foneticky.

Áder János, prezident Maďarska	阿戴尔·亚诺什	<i>Ādài'ěr·Yànuòshí</i>
--------------------------------	---------	-------------------------

Gjorge Ivanov, prezident Makedonie	格奥尔基·伊万诺夫	<i>Gé'ào'ěrjī·Yīwànnuòfū</i>
------------------------------------	-----------	------------------------------

George Abela, prezident Malty	乔治·阿贝拉	<i>Qióozhì·Ābèilā</i>
-------------------------------	--------	-----------------------

Enrique Peña Nieto, prezident Mexika	恩里克·佩尼亚·涅托	<i>Ēnlìkè·Pèiniyǎ·Niètuō</i>
--------------------------------------	------------	------------------------------

Nicolae Timofti, prezident Moldavska	尼古拉·蒂莫夫蒂	<i>Nígūlā·Dīmòfūdì</i>
--------------------------------------	----------	------------------------

Tsakhagiin Elbegdorj, prezident Mongolska	查希亚·额勒贝格道尔吉	<i>Cháxīyà·Élèibèigédào'ěrjǐ</i>
--	-------------	----------------------------------

Armando Guebuza, prezident Mosambiku	阿曼多·格布扎	<i>Āmànduō·Gébùzhá</i>
--------------------------------------	---------	------------------------

Thein Sein, prezident Myanmaru	登盛	<i>Dēng Shèng</i>
--------------------------------	----	-------------------

Hifikepunge Pohamba, prezident Namibie	希菲凯普涅·波汉巴	<i>Xīfēikǎipǔniè·Bōhànba</i>
--	-----------	------------------------------

- I přes určité odchylky z pravidel bylo jméno namibijského prezidenta přepsáno foneticky, jelikož význam jednotlivých znaků nenapovídá spojitosti se smyslem jména či státu.
- *ke/kǎi*
Způsob převodu této slabiky se zdá nejméně logický, zvláště vzhledem k častému výskytu a pravidelnému přepisu slabiky *ke* ve výpůjčkách, kdy se slabika pravidelně přepisuje znakem 克 *kè*, popřípadě 科 *kē*. Volba jiné slabiky a následně znaku byla

v tomto případě zřejmě nahodilá, mezi jménem prezidenta a znakem 凯 *kǎi*, jehož význam se do češtiny překládá jako vítězný či triumfální, nelze vysledovat souvislost.

Ram Yadav, prezident Nepálu	拉姆·亚达夫	<i>Lāmǔ·Yàdáfu</i>
-----------------------------	--------	--------------------

Joachim Gauck, prezident Německa	约阿希姆·高克	<i>Yuē'ā'xīmǔ·Gāokè</i>
----------------------------------	---------	-------------------------

- Jméno německého prezidenta bylo evidentně převedeno pouze foneticky, což je další důležitý poznatek pro vyvrácení mé teze vkládání konotačních významů do přepisu cizích jmen. Význam znaků v čínské variantě jména prezidenta neindikuje a nesymbolizuje žádný vztah ČLR k Německu, jakožto k nejsilnější evropské ekonomice a významnému obchodnímu partnerovi, což potvrzuje také převod jména německé kancléřky, prakticky německého politika číslo jedna. Angela Merkel se do čínštiny přepisuje jako 安格拉·默克尔 *Āngēlā·Mò kè'ěr*.

Daniel Ortega, prezident Nikaraguy	丹尼尔·奥尔特加	<i>Dānní'ěr·Ào 'ěrtèjiā</i>
------------------------------------	----------	-----------------------------

- *ga/jiā*

Na základně mé analýzy v sémantickém okruhu jmen zahraničních politiků jsem schopna vytvořit pravidlo pro přepis cizí slabiky *ga*, ke které je v čínštině vždy přiřazována slabika *jiā* s grafickou podobou 加 *jiā*, a to i přes existenci pravděpodobně podobnější slabiky *ka* v čínském fonetickém systému.

Goodluck Jonathan, prezident Nigérie	古德勒克·乔纳森	<i>Gǔdélèkè·Qiáonàsēn</i>
--------------------------------------	----------	---------------------------

- Přepis křestního jména nigerijského prezidenta je dalším důkazem upřednostňování čistě fonetického převodu před umístováním významů do přepisu skrze znaky či přímým překladem jména nebo jeho části. Osobní jméno je v angličtině samotným nositelem významu, Goodluck se dá do češtiny sémanticky přeložit jako hodně štěstí, proto by jméno bylo ideálním adeptem na vytvoření čínského kalku z cizí jazykové jednotky. Číňané ale nepřepisují jméno prezidenta na základě jeho významu, převod dle jeho výslovnosti je pro ně jednodušší a praktičtější, jsou schopni snáze rozlišit, že se jedná o vypůjčenou jazykovou jednotku.

Qaboos bin Said, sultán Ománu	卡布斯·本·赛义德	<i>Kǎbùsī·Běn·Sàiyìdé</i>
-------------------------------	-----------	---------------------------

Ricardo Martinelli, prezident Panamy	里卡多·马蒂内利	<i>Lǐkǎduō·Mǎdìnèilì</i>
--------------------------------------	----------	--------------------------

Horacio Cartes, prezident Paraguaje	奥拉西奥·卡爾特	<i>Àolāxī'ào·Kǎ'ěrtè</i>
-------------------------------------	----------	--------------------------

Ollanta Humala, prezident Peru	奥良塔·乌马拉	<i>Àoliángtǎ·Wūmǎlā</i>
--------------------------------	---------	-------------------------

- *llan/liáng*

Na první pohled se může zdát s podivem proč čínština nahradila cizí slabiku *llan* svou slabikou *liáng*, když čínský fonetický systém zvuk *lan* obsahuje. Čínština ve skutečnosti vybrala tu nejvíce podobnou čínskou slabiku, neb španělská výslovnost *llan* [ʎan] je velmi měkká. Převod byl opět čistě fonetický, význam znaku 良 *liáng*, dobrý, pěkný, je nepodstatný.

Alassane Ouattara, prezident Pobřeží Slonoviny	阿拉萨内·瓦塔拉	<i>Ālāsànnèi·Wǎtǎlā</i>
---	----------	-------------------------

Bronisław Komorowski, prezident Polska	布羅尼斯瓦夫·科莫羅夫斯基	<i>Bùluónísīwǎfū·Kēmòluófúsjī</i>
---	---------------	-----------------------------------

- *slaw/sīwǎfū*

Polská slabika je složena ze shluku souhlásek a navíc souhláskou končí, proto musela být převedena do jiného počtu slabik, čínština ji musela kvůli překážkám ve svém fonetickém systému nahradit třemi slabikami. Polská hláska *ł* byla nezvykle nahrazena čínským fonémem *w*, a to z důvodu snahy zachovat co nejpodobnější způsob artikulace hlásek, neb polský foném *ł* se v mezinárodní fonetické abecedě zapisuje právě jako [w].

Aníbal Cavaco Silva, prezident Portugalska	阿尼巴尔·卡瓦科·席尔瓦	<i>Ānībā'ěr·Kǎwǎkē·Xí'ěr wǎ</i>
---	--------------	---------------------------------

- *si/xí*

Výběr čínské ekvivalentní slabiky *xi* je bezproblémový, nepravidelná byla volba její grafické podoby. Ke slabice byl přiřazen znak 席 *xí*, což se v mé analýze vymyká ostatním případům přepisu v palatalizovanou slabiku *xi*. Pro převod z cizí slabiky *hi* [hi], *shi* [ʃi], respektive *khi/chi* [xi], tedy při nutném změkčení, se používá znaku 希 *xī* ve významu doufat, věřit. Naopak slabika *si* nebo *ci* se pravidelně zapisuje znakem 西 *xī* s původním významem západ. Důvod volby ještě třetího znaku je nejasný, samotný znak 席 *xí* nese význam rohožka, je to jedno z čínských příjmení a vyskytuje se ve slovech znamenající místo, křeslo, sedadlo. Na zařazení do kategorie fonetických převodů to proto nemá vliv.

Heinz Fischer, prezident Rakouska	海因茨·菲舍尔	<i>Hǎiyīncǐ·Fēishě'ěr</i>
Traian Băsescu, prezident Rumunska	特莱扬·伯塞斯库	<i>Tèlǎiyáng·Bósāisīkù</i>
Vladimir Putin, prezident Ruska	弗拉基米爾·普京	<i>Fúlàjīmǐ'ěr·Pǔjīng</i>

- Putin/*Pǔjīng*

Příjmení ruského prezidenta je do čínštiny přepisována pravidelně a ustáleně pomocí znaků 普 *pǔ* ve významu obyčejný, obvyklý, obecný a 京 *jīng* znamenající hlavní město. Významy jsou to natolik nespecifické, navíc jejich výslovnost se co nejdříve blíží cizímu modelu, že se přepis jména prezidenta, i přes důležitost Ruska pro ČLR, řadí k foneticky vypůjčených jednotkám.

Paul Kagame, prezident Rwandy	保罗·卡加梅	<i>Bǎoluó·Kǎjiāméi</i>
Karolos Papulias, prezident Řecka	卡罗洛斯·帕普利亚斯	<i>Kǎluólùosī·Pàpǔlìyǎsī</i>

- rolos/*luólùosī*

Fonetický převod proběhl u části křestního jména zcela pravidelně, k pozastavení vede pouze výběr dvou odlišných znaků 罗 *luó* a 洛 *luò* pro dvě stejné za sebou jdoucí slabiky. I přes existující případy, kdy čínština neměla problém použít dva stejné znaky za sebou, například ve jméně finského prezidenta 绍利·尼尼斯托 *Shàolì·Nínísītūō*,

Sauli Niinistö, v tomto způsobu převodu a volby znaků pravděpodobně nebude záměr čínštiny poukázat na určitý specifický význam cizí jazykové jednotky.

Mauricio Funes, prezident Salvadoru	毛里西奧·富内斯	<i>Máolixī'ào·Fùnèsī</i>
Ivan Gašparovič, prezident Slovenska ²³	伊万·加什帕罗维奇	<i>Yīwàn·Jiāshípàluówéiqí</i>
Borut Pahor, prezident Slovinska	博鲁特·帕霍尔	<i>Bólütè·Pàhuò'ěr</i>

- *bo/bó*

K cizí slabice *bo* existuje v čínštině ekvivalent v podobě neaspirované hlásky *b* [p] a samohlásky *o*, jež se obvykle zapisuje pomocí znaku 波 *bō* v původním významu vlna, popřípadě znakem 卜 *bo*, který je atonický a v čínštině se v tomto čtení vyskytuje pouze na pozici sufixu. Přiřazení znaku 博 *bó*, který v domácích čínských slovech nejhojněji tvoří slovo 博士 *bóshì* znamenající doktor ve smyslu Ph.D., vede k úvahám nad hlubším smyslem přepisu. Slovinský prezident byl sice za svou diplomovou práci oceněn nejprestižnější slovinskou akademickou cenou, ale doktorandské studium nikdy neabsolvoval. [6] Volba jiného než obvyklého znaku je proto pouhou nahodilostí.

Khalifa bin Zayed Al Nahyan, emír Spojených arabských emirátů	哈利法·本·扎耶德·阿勒纳哈扬	<i>Hālǐfǎ·Běn·Zhāyéde·Ālěinàhāyáng</i>
--	-----------------	--

Barack Obama, prezident Spojených států amerických	贝拉克·奥巴马	<i>Bèilākè·Àobāmǎ</i>
---	---------	-----------------------

- *ba/bèi*

První slabika křestního jména amerického prezidenta byla přepsána slabikou a znakem 贝 *bèi* ve významu korýš, měkkýš. Vzhledem k neúplné podobnosti výslovnosti prvních slabik by se dala předpokládat snaha čínštiny využít významovosti grafického

²³ v době zpracování analýzy

zápisu, ale nahrazení slabiky *ba* čínskou slabikou a znakem 贝 *bei* to nepotvrzuje, sémantické provázání se jménem prezidenta nebo se zemí, kterou reprezentuje, nelze nalézt.

Tomislav Nikolić, prezident Srbska	托米斯拉夫·尼科利奇	<i>Tuōmǐsīlāfū·Nīkēlǐqí</i>
------------------------------------	------------	-----------------------------

Omar al-Bashir, prezident Súdánu	奧马尔·巴希尔	<i>Àomǎ'ěr·Bāxī'ěr</i>
----------------------------------	---------	------------------------

Bashar al-Assad, prezident Sýrie	巴沙尔·阿萨德	<i>Bāshā'ěr·Āsàdé</i>
----------------------------------	---------	-----------------------

Mahinda Rajapaksa, prezident Srí Lanky	马欣达·拉贾帕克萨	<i>Mǎxīndá·Lājiǎpàkèsà</i>
--	-----------	----------------------------

Emomali Rahmon, prezident Tádžikistánu	埃莫马利·拉赫蒙	<i>Āimòmǎlǐ·Lāhèméng</i>
--	----------	--------------------------

Jakaya Kikwete, prezident Tanzanie	贾卡亚·基奎特	<i>Jiǎkǎyà·Jīkuítè</i>
------------------------------------	---------	------------------------

Abdullah Gül, prezident Turecka	阿卜杜拉·居尔	<i>Ābodūlā·Jū'ěr</i>
---------------------------------	---------	----------------------

Gurbanguli Berdymuhamedov, prezident Turkmenistánu	库尔班古力·别尔德穆哈梅多夫	<i>Kù'ěrbāngùlǐ·Bié'ěrdémùhāméiduōfū</i>
--	----------------	--

- Turkmenistán je silný strategický partner ČLR, jehož význam se ještě zvýšil po uzavření dohody o nárůstu dodávek plynu směrem z Turkmenistánu do Číny v roce 2013. Čína navíc bude spolufinancovat dostavbu plynového pole v Turkmenistánu, která právě probíhá. [7] Žádná z těchto pro obě země zásadních informací se neprojevila v převodu vlastního jména turkmenského prezidenta, což je další z důkazů pro vyvrácení mé teze.

Viktor Yanukovych, prezident Ukrajiny	維克多·亞努科維奇	<i>Wéikèduō·Yànúkēwéiqí</i>
---------------------------------------	-----------	-----------------------------

José Mujica, prezident Uruguaje	何塞·穆希卡	<i>Hésāi·Mùxīkǎ</i>
---------------------------------	--------	---------------------

Islam Karimov, prezident Uzbekistánu	伊斯蘭·卡里莫夫	<i>Yìslán·Kǎlímòfū</i>
--------------------------------------	----------	------------------------

- Pro zařazení přepisu jména uzbeckého prezidenta do kategorie čistých fonetických výpůjček jsem se rozhodla po úvaze, že podoba původního uzbeckého jména se pravděpodobně pouhou náhodou vyslovuje a zní stejně jako jedno ze světových náboženství. Čínština proto kopírovala jen zvuk, který ji stál modelem.

Nicolás Maduro, prezident Venezuely	尼古拉斯·马杜罗	<i>Nígūlāsī·Mǎdùluō</i>
-------------------------------------	----------	-------------------------

Robert Mugabe, prezident Zimbabwe	羅伯·穆加貝	Luóbó·Mùjiābèi
-----------------------------------	--------	----------------

- Křestní jméno Robert také patří ke jménům, které mají v čínštině svou ustálenou slovníkovou podobu, zde konkrétně 罗伯特 *Luóbótè*. U jména zimbabwského prezidenta ovšem nedošlo k dodržení pravidelného přepisu, poslední slabika byla vynechána, což ale na zařazení do kategorie fonetických převodů nemělo vliv.

3.2 Foneticko-sémantické výpůjčky

Jména, která byla do čínština převedena foneticko-sémanticky, obsahují při zachování podobné výslovnosti určitý konotační význam vyjadřující vztah přímo ke jménu nebo k dané zemi. Většinou byly pro přepis vybrány jiné než obvyklé znaky, které svým denotačním²⁴ významem mohou ve spojitosti s kontextem dané země indikovat určitý asociační význam. O zařazení přepisu jména do této kategorie jsem rozhodovala na základě odchylek od pravidelností fonetického přepisu a charakteristických vlastností státu nebo jeho představitele a politiky ČLR prezentované v médiích vůči konkrétní zemi. Jednotky jsou řazeny abecedně, dle českých názvů států, které jména reprezentují.

José Eduardo dos Santos, prezident Angoly	若泽·爱德华多·多斯桑托斯	<i>Ruòzé·Àidéhuádūō·Duōsī sāngtuōsī</i>
--	---------------	---

- José/*Ruòzé*; Eduardo/*Àidéhuádūō*

²⁴ denotace, tj. prvotní význam znaku, přímý vztah znaku k třídě předmětů, který má typicky třídivou (slovníkovou) povahu (Lotko 2003: 25)

Úředním jazykem v Angole je portugalština, proto se výslovnost prvního jména prezidenta mírně liší od španělského José [xosé], v portugalské výslovnosti je to José [ʒozé]. Kvůli dodržení podobnosti výslovnosti se proto liší i čínský přepis prvního křestního jména, ze španělštiny se José přepisuje jako 何塞 *Hésāi*, zde jako 若泽 *Ruòzé*, kde znak 若 *ruò* znamená jestli, pokud, a znak 泽 *zé* znamená vodní plocha, rybníček nebo je součástí slova 润泽 *rùnzé*, které se překládá jako třpyt kovů či minerálů a drahých kamenů.

Podobnost fonetické stránky přepisu druhého křestního jména je mírně sporná, zejména volba třetího znaku 华 *huá* působí nelogicky. Čínský převod je tvořen ze znaků 爱 *ài* ve významu láska, milovat, 德 *dé* s významem morálka, ctnost, 华 *huá*, který je nositelem mnoha významů, například báječný, skvostný, prosperující, kvetoucí, ale je to také grafém znamenající Čína a čínský. Posledním znakem je 多 *duō*, který se překládá jako mnohý, hodně, ale zároveň má v přepisu jména jednoznačnou fonetickou funkci. Zasazení významů jednotlivých znaků do kontextu angolsko-čínských vztahů vytváří pozitivní asociace. Čína investovala v Angole miliardy amerických dolarů pro potřeby infrastruktury, vzdělání a zlepšení zdravotnické péče, podepsala smlouvy o spolupráci na poli obchodu, stavebnictví, zemědělství a dalších odvětví. [8] Čínská varianta osobního jména angolského prezidenta může být překládána ve smyslu pokud se budou kovy a minerály²⁵ třpytit, láska k Číně je zaručena. Jinými slovy se dá v přepisu jmen vyzorovat náklonnost Angoly k Číně a naopak.

Serzh Sargsyan, prezident Arménie	谢尔日·萨尔基相	<i>Xiè'ěrrì·Sà'ěrjīxiāng</i>
-----------------------------------	----------	------------------------------

- [serʒ sark^həs'jan]

Čínský přepis se anglické výslovnosti blíží co možná nejvíce. Posledním dvěma souhláskám křestního jména *zh* v anglické podobě odpovídá čínská slabika *ri*, zvuk její výslovnosti se dle pravidel IPA zapisuje znakem *ʐ*, který v angličtině odpovídá zvuku například v anglickém slově *pleasure*. Jeho výslovnost se může zapisovat dvěma způsoby [plæʒɜr] nebo právě s použitím stejné fonetické značky [plæʒɜr], jako pro slabiku *ri*, což vysvětluje její použití.

²⁵ mezi přírodní zdroje, kterými Angola disponuje patří diamanty, měď, zlato a železná ruda [9]

I přes rozdělení posledních čtyř písmen příjmení anglické podoby jména ve fonetickém zápisu apostrofem, se shluk hlásek vyslovuje dohromady, zvukem nejbliže se podobajícímú čínské slabice *xiang*.

- *se/xiè*

Přepsání anglické slabiky *se* čínskou slabikou *xie* není foneticky nesprávně, anglická výslovnost je otevřená, proto byla v čínské variantě použita dvojhhláska. Pozornost si zaslouží znak 谢 *xiè* přiřazený k čínské slabice, jehož učebnicový význam je výrazný a jasný, a to poděkování či formální omluva. Ve dvou jiných případech z mé analýzy, kdy byla pro přepis části cizího jména použita čínská slabika *xie*, byl morfém přepsán znakem 歇 *xiē*, ve významu odpočinout si, na chvíli přestat. Polemika o úmyslném použití znaku 谢 *xiè* ve jméně arménského prezidenta je na místě, vezmeme-li v úvahu vynikající zahraniční vztahy Čínské lidové republiky a Arménie. O nich svědčí zpráva z prosince loňského roku o přislíbené finanční pomoci ze strany Číny směrem k arménské armádě a prohlášení arménského ministra obrany definující vztahy vzhledem k ČLR jako prioritu arménské zahraniční politiky. [10]

François Hollande, prezident Francie	弗朗索瓦·奥朗德	<i>Fúlǎngsuōwǎ·Àolǎngdé</i>
--------------------------------------	----------	-----------------------------

- *fran/fúlǎng; llan/lǎng*

Použití stejné slabiky a stejného znaku pro převod dvou zcela odlišných cizích slabik naznačuje nearbitrární spojení fonetika a grafému. Volba právě znaku 朗 *lǎng*, i přes existenci podobnější slabiky *lan* v čínském fonetickém systému, nemohla být náhodná. Znak 朗 *lǎng* je nositel významu jasný, světlý, zřejmý, což může asociovat světlé jako pozitivní, jednoznačně jasné a zřejmé dobré vztahy mezi Francií a ČLR, které trvají již padesát let a na počátku roku 2014 proběhly velkolepé oslavy tohoto výročí. Země spolupracují na všech úrovních, ekonomická kooperace je ovšem silně zatížena nevyrovnaností, čínský export je nepoměrně na vyšší úrovni než ten francouzský. Kulturní, univerzitní a vědecko-technická výměna probíhá čile na základě bilaterálních smluv. [11]

Yahya Jammeh, prezident Gambie	叶海亚·贾梅	<i>Yèhǎiyà·Jiǎmèi</i>
--------------------------------	--------	-----------------------

- *Yahya/Yèhǎiyà*

U přepisu křestního jména gambijského prezidenta je očividná snaha zachovat fonetickou podobnost s původním modelem, mírná odchylka nastala pouze v první slabice, která i přes evidentní existenci čínské slabiky se stejnou výslovností byla nahrazena slabikou a znakem 叶 *yè*, jež nese význam listy stromů, listoví. Ve spojení s významem druhého znaku 海 *hǎi*, který v češtině znamená moře, dochází k asociaci s geografickými charakteristikami afrického státu. Gambie má přístup k moři, leží na pobřeží a 43% území zemí je zalesněno. Po celé zemi lze navštívit 66 lesních národních parků, nejtypičtějším stromem je mangrovník. [12]

Michelle Bachelet, prezidentka Chile	蜜雪兒·巴切萊	<i>Mixuě'ěr·Baqièlái</i>
--------------------------------------	---------	--------------------------

- Michelle/*Mixuě'ěr*

Přepis křestního jména chilské prezidentky se liší od dvou již uvedených přepisů jména Michel/米歇尔 *Mǐxiē'ěr*, kdy v původním modelu je rozdíl pouze v posledním fonému, který je v čínské variantě kupodivu stejný. Osobní jméno prezidentky se do čínštiny přepisuje pomocí znaků 蜜 *mì*, který tvoří slova včela a med, 雪 *xuě* ve významu sníh a 尔 *ěr*, jež typicky slouží jako jeden typ zakončení slabiky ve výpůjčkách. Důvod výběru jiných znaků pro přepis může souviset s určitými znaky státu Chile. Sníh jako typická charakteristika chilské jižní oblasti Patagonie, med jako speciální aktivní chilský med z tropických lesů, který se v poslední době díky svým prokázaným antiseptickým účinkům stal žádaným vývozním artiklem státu na poli kosmetiky. [13]

Willem-Alexander, král Nizozemska	威廉-亞歷山大	<i>Wēilián-Yàlìshāndà</i>
-----------------------------------	---------	---------------------------

- Willem/*Wēilián*

Jedná se o další z cizích křestních jmen, které mají ustálený a pravidelný přepis do čínštiny, překlad vychází z anglického jména William, česky Vilém. Důvod zařazení do kategorie foneticko-sémantických převodů spočívá v evidentní snaze o zachování podobnosti výslovnosti, a zároveň v přiřazení znaků, které svým významem asociují, že se jedná o jméno monarchy. Čínská slabika *wei* se ve vypůjčených jazykových jednotkách vyskytuje poměrně často, ale znak 威 *wēi*, který byl použit právě ve jméne nizozemského krále, obvyklý není. Je nositelem významu působivá síla, moc a energie

a ve spojení s druhým znakem 廉 *lián* ve významu upřímný, čestný a čistý ve smyslu nevinný asociuje smysl upřímného, čestného, silného a mocného Williama, přesně takového, jaký by každý správný šlechtic měl být.

Abdullah bin Abdulaziz Al Saud, král Saudské Arábie	阿卜杜拉·本·阿卜杜勒-阿齐兹·阿勒沙特	<i>Ābodulā·Bēn·Ābodulēi- āqīzī·Ālēishātè</i>
---	----------------------	--

- *saud/shātè*

Jméno saudsko-arabského krále je z většiny převedeno do čínštiny čistě foneticky, výjimku tvoří poslední část jména, kdy pro přepis arabské slabiky *sa* byl nezvykle použit znak 沙 *shā* znamenající písek, což může ve spojení s následujícím znakem 特 *tè* ve významu speciální, zvláštní, výjimečný odkazovat k extrémně velkému množství písku, který se na území Saudské Arábie nachází.

Faure Gnassingbé, prezident Toga	福雷·纳辛贝	<i>Fúléi·Nàxīnbèi</i>
----------------------------------	--------	-----------------------

- *fau/fú*

První cizí slabika jména tožského prezidenta *fau* [fou] je i přes existenci podobnějších čínských slabik převáděna do čínštiny pomocí slabiky a znaku 福 *fú*, jehož význam je bohatství, štěstí, majetek, blahobyt. Čínská slabika *fu* se v přepisu jmen do čínštiny objevuje poměrně často, ale zápis pomocí tohoto znaku tvoří výjimku, což vede k polemice nad konotačním významem přepisu. Zahraniční vztahy Toga s ČLR jsou na vysoké úrovni, Čína se činí v poskytování pomoci v oblastech zemědělství, infrastruktury, vzdělání, zdravotnictví, v Togu například působí několik čínských zdravotnických týmů. Čína naopak do Toga dováží různé zboží v enormním množství, což jistě přispívá k jejímu bohatství, štěstí a blahobytu. [14]

Francis, hlava Vatikánu a papež katolické církve	方濟各	<i>Fāngjìgè</i>
---	-----	-----------------

- Jednotlivé významy znaků převodu jména papeže tak, jak jsou rozebrány výše, dávají dohromady konotační vyznění převodu. Z čínské varianty papežova jména je možné

vyčíst jeho poslání a vlastnosti, a to všemocnost zachránit, ochránit a poskytnout pomoc každému, bez ohledu na místo, čas a způsob.

3.3 Grafické výpůjčky

Do této kategorie patří cizí jména a obecně jazykové jednotky, které byly převzaty na základě podobnosti grafické stránky morfému, slova či slovního spojení. V případě čínštiny je počet výpůjček tohoto typu převodu omezen specifickým typem písma, který sdílí jen minimum světových jazyků. Jako základ grafických systémů sloužilo čínské znakové písmo mimo jiné pro japonštinu, korejštinu a vietnamštinu, což se dnes také projevilo na přepisu jmen vůdců těchto států.

Akihito, císař Japonska	明仁	<i>Mínggrén</i>
-------------------------	----	-----------------

- Na rozdíl od fonetického způsobu přepisu se zde jedná o podobnost či dokonce totožnost grafické podoby jména, jeho výslovnost se ale diametrálně liší, tzn. stejné znaky, stejné písmo, ale jiné čtení. Čínština sama nevolila znaky, jen je převzala, proto se nejedná o případný konotační význam, význam byl už původně ve znacích obsažen. Čínské znaky 明仁 *Mínggrén* jsou i ve slovnících překládány jen a pouze jako jméno japonského císaře.

Park Geun-hye, prezidentka Jižní Koreje	朴槿惠	<i>Pújǐnhuì</i>
---	-----	-----------------

- Jižní Korea dnes používá své specifické písmo a abecedu, které se v jihokorejštině nazývají Hangul, ale jelikož původně převzali čínské znakové písmo, korejsky Hanja, některé znaky se v současné korejštině stále objevují. Také jméno jihokorejské prezidentky má svou znakovou variantu, která se v čínštině vyslovuje jinak, dle čínského fonetického systému. Význam znaků je opět denotativní, 朴 *Pú* se překládá přímo jako korejské příjmení Park, 槿 *jǐn* může znamenat ibišek a 惠 *huì* je nositelem významu laskavost, vlídnost a dobrota, což by měly také být prvotní významy znaků či morfémů nebo slov v korejštině.

Kim Čong-un, prezident Severní Koreje	金正恩	<i>Jīnzhèng'ēn</i>
---------------------------------------	-----	--------------------

- Také jméno severokorejského vůdce existuje původně ve variantě čínského znakového písma, které má v Severní Koreji stejný název jako na jihu, Hanja, na rozdíl od korejské abecedy, které se na severu říká Chosongul. Čínština převzala originální podobu znaků a přiřadila jim svou čínskou výslovnost, význam jednotlivých znaků je i původním smyslem korejského jména vůdce, 金 jīn v tomto případě znamená tradiční příjmení, 正 zhèng jako správný, pravý a 恩 ēn znamenající ctnost, laskavost a vlídnost, což v kontextu s režimem, který v Severní Koreji trvá od rozdělení poloostrova v roce 1945, zní přinejmenším úsměvně.

Anote Tong, prezident Kiribati	湯安諾	<i>Tāng Ānnuò</i>
--------------------------------	-----	-------------------

- Příklad kiribatského prezidenta je výjimkou z důvodu jeho čínského původu, jeho rodina utekla z Číny po druhé světové válce, a tak čínština převzala jeho původní rodinné jméno. [15] Jméno Anote Tong je tak pouhou anglickou výslovností k čínským znakům.

Truong Tấn Sang, prezident Vietnamu	张晋创	<i>Zhāng Jìnchuàng</i>
-------------------------------------	-----	------------------------

- Již od pohledu je evidentní, že jméno vietnamského prezidenta nebylo do čínštiny přejato na základě výslovnosti. Vzhledem k faktu, že Vietnam byl do desátého století pod přímým čínským vlivem a převzetí čínského písma bylo samozřejmostí, a že současný vietnamský jazyk Chữ Nôm je foneticky i graficky založen na čínštině a jejím písmu, se zařazení přepisu jména prezidenta Vietnamu mezi grafické výpůjčky jeví logicky. [16] Odpovídá tomu i délka a řazení vietnamské podoby jména, příjmení a dvojslabičné osobní jméno. Čínská varianta je tvořena ze znaků 张 zhāng s významem otevřít, rozprostrít, zvětšovat, 晋 jìn ve významu vstoupit, postupovat vpřed a 创 chuàng ve významu začít, založit. Jejich smysl je ovšem již původní, čínština sémantické vyznění jména nijak neovlivnila.

3.4 Kalky (hybridní výpůjčky)

V sémantické oblasti jmen zahraničních politiků nelze mezi převody nalézt čistý kalk, tedy doslovný překlad celého jména, vždy jde o kombinaci fonetického převodu a části jména, které je do čínštiny přeloženo přímo, tedy původní čínské jazykové jednotky, proto tento typ

výpůjček může být označován jako hybridní. Ve většině případů fonetických kalků z mé analýzy se jedná o vlastní jméno, které bylo přepsáno foneticky, a číslo vyjadřující generaci, po kterou daný panovník stejného jména vládne. Toto přízvisko monarchů se do čínštiny překládá doslova a lexikologicky tvoří kalk.

King Philippe, král Belgie	腓力一世	<i>Féilì yīshì</i>
----------------------------	------	--------------------

- Jméno belgického krále v angličtině výjimečně neobsahuje první pořadí panovníka jménem Filip na trůně, i když v čínském převodu se překlad první generace objevuje. Část přepisu, která je kalkem, se tedy skládá ze znaku číslovky indikující počet předcházejících vládců se stejným jménem a znaku 世 shì, jež nese význam generace, éra. Dohromady jsou znaky součástí slovníků, kde bývají překládány přímo na základě číslovky – první, druhý, třetí, atd., anglicky the First, the Second, the Third.

Margrethe II, královna Dánska	瑪格麗特二世	<i>Mǎgélìtè èrshì</i>
-------------------------------	--------	-----------------------

Abdallah II., král Jordánska	阿卜杜拉二世	<i>Ābodūlā èrshì</i>
------------------------------	--------	----------------------

Nursultan Nazarbajev, prezident Kazachstánu	努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫	<i>Nǚ 'ěrsūdān·Nàzhā 'ěrbāyēfu</i>
--	-------------	------------------------------------

- Jméno kazašského prezidenta neobsahuje zde typický typ kalku, díky náhodě ve znění jeho původního jména byla doslova přeložena část křestního jména.
- sultan/*sūdān*
Dvě poslední slabiky osobního jména prezidenta Kazachstánu zní v angličtině a také češtině jako sultán, titul panovníka v některých islámských zemích, a do čínštiny se přepisuje jako 苏丹 *sūdān*, což je také ustálený a přímý překlad a přepis slova sultán, ale také čínský název afrického státu Súdán. Fakt, že 65% Kazachů se hlásí k islámu, je pravděpodobně nepodstatný a jen dotváří celkovou muslimskou atmosféru získanou po přečtení jména kazašského prezidenta. [17]

Letsie III., král Lesotha	莱齐耶三世	<i>Láiqíyē sānshì</i>
---------------------------	-------	-----------------------

Hans Adam II., kníže Lichtenštejnska	漢斯·亞當二世	<i>Hànsī·Yàdāng èrshì</i>
--------------------------------------	---------	---------------------------

Muhammad VI., král Maroka	穆罕默德六世	<i>Mùhǎnmòdé liùshì</i>
---------------------------	--------	-------------------------

Albert II., kníže Monaka	阿尔贝二世	<i>Ā'ěrbèi èrshì</i>
--------------------------	-------	----------------------

Harald V., král Norska	哈拉尔五世	<i>Hālā'ěr wǔshì</i>
------------------------	-------	----------------------

Mswati III., král Svazijska	姆斯瓦蒂三世	<i>Mùsīwādì sānshì</i>
-----------------------------	--------	------------------------

Juan Carlos I., král Španělska	胡安·卡洛斯一世	<i>Hú'ān·Kǎluòsī yīshì</i>
--------------------------------	----------	----------------------------

Carl XVI. Gustav, král Švédska	卡尔十六世·古斯塔夫	<i>Kǎ'ěr shìliùshì·Gùsītǎfū</i>
--------------------------------	------------	---------------------------------

Ráma IX., král Thajska	拉玛九世	<i>Lāmǎ jiǔshì</i>
------------------------	------	--------------------

- Thajský král má i své občanské jméno, pod kterým se v médiích také často objevuje, a to Bhumibol Adulyadej, čínsky 普密蓬·阿杜德 *Pǔmìpéng Ādùdé*, které je do čínštiny převáděno čistě foneticky.

Tupou VI., král Tongy	圖普六世	<i>Túpǔ liùshì</i>
-----------------------	------	--------------------

- Přepis osobního jména krále působí foneticky, pro jeho přepis byly ovšem použity ne ty nejpodobnější čínské slabiky k původnímu modelu. Čínský fonetický systém obsahuje slabiky *du* [tu] a *pou* [p^hou], které by cizí jednotce více odpovídaly, čínština jméno ovšem přepsala pomocí slabik a znaků 图 *tú* ve významu obraz, schéma a 普 *pǔ* znamenající obyčejný, obvyklý, obecný, jejichž významy dohromady skládají smysl pouhého obyčejného obrazu, obecného výjevu, obvyklého schématu, což nezní moc lichotivě. Vzhledem k velmi dobrým diplomatickým vztahům mezi ČLR a Tongou bude ovšem ne zcela přesný fonetický přepis pouhou známkou častého užívání slabik a znaků 图 *tú* a 普 *pǔ* ve výpůjčkách obecně. [18]

Elizabeth II., královna Velké Británie a Commonwealthu	伊丽莎白二世	<i>Yīlìshābái èrshì</i>
---	--------	-------------------------

- Elizabeth/*Yīlìshābái*

Jméno královny je do čínštiny přepisováno ustálenou formou obecně jména Alžběta v češtině; u převodu byla zachována fonetická podobnost, voleny byly ovšem znaky s pozitivním významem, přičemž některé nejsou ve výpůjčkách v mé analýze příliš běžné, například slabika *li* bývá častěji zapisována pomocí znaků 利 *lì*, 里 *lǐ*, popřípadě 力 *lì*. Anglické jméno Elizabeth bývá do čínštiny převáděno ve znacích 伊 *yī* ve významu on či ona, 丽 *lì* ve významu krásná, nádherná, elegantní, 莎 *shā*, kterého se používá v názvech míst či osobních jménech, a 白 *bái* znamenající bílý, čistý, průzračný. V přepisu je tedy evidentní odkaz ženu, její eleganci a bílou barvu, která pro Číňany představuje ideál krásy.

4. Závěr

Ambicí mé práce bylo zmapovat způsoby, jakými jsou do čínštiny převáděna vlastní jména zahraničních politiků, respektive hlav států. I když se z pohledu čínštiny lexikologicky jedná o výpůjčky, cizí jména se řídí určitými specifiky, neb nefungují jako významově ohraničená slova, nepodléhají obecným kategoriím slov a používají se jen a pouze pro pojmenování osob, ne pro jiné skutečnosti. Cizí křestní jména původně vycházejí z určitých významů, ty jsou ale v dnešní době spíše potlačeny. Jedinečný význam se tak plní až s vlastnostmi a osobností nositele jména.

To na jednu stranu znemožňuje čínštině převzít jméno na základě jeho prvotního významu, jelikož ten je sám o sobě nevýrazný a nezhmotňuje podstatu jména, na druhou stranu se tím otevírá možnost zahrnout do přepisu jména asociace spojené s jeho představitelem nebo okolím, zde konkrétně se zemí, kterou panovník reprezentuje. Možnost vyjádřit v převzaté variantě jména něco navíc, než je obsaženo v originále, je dle mé teze velkým potenciálem čínských znaků. Pro podložení či vyvrácení mé úvahy bylo potřeba analyzovat způsoby převodu vlastních jmen cizích prezidentů a monarchů.

Nejprve bylo nutné vymezit různé druhy výpůjček, popsat jakými způsoby čínština přejímá cizí jazykové jednotky a rozlišit, jaké typy cizích morfémů, slov nebo slovních spojení se lépe začleňují do čínského jazykového systému a jednodušeji se tak adaptují, asimilují. Nejčastěji se mezi cizími jmény vyskytují částečně adaptované vypůjčené jednotky, tedy výpůjčky s určitou mírou nativizace, které mluvčí stále vnímají jako cizí jednotky, ale přizpůsobili se je svému fonetickému a následně grafickému systému, aby je byli schopni vyslovovat a zapisovat. Mezi jména s vysokou mírou adaptace patří cizí křestní jména, která se do čínštiny přejímají vždy stejně, mají tedy ustálenou podobu přepisu, který je založen na jejich fonetické stránce nebo v určitých případech i z části na sémantickém převodu. Jako příklad poslouží anglické jméno John, česky Jan, které se do čínštiny vždy přepisuje jako 约翰 *Yuèhàn*, je součástí slovníků a je schopno spoluvytvářet další nová vypůjčená slova.

Vzhledem k faktu, že adaptace skrze zvukovou stránku jazykové jednoty a skrze její grafický zápis může probíhat nezávisle na sobě, byly kapitoly zabývající se pravidly v přepisu fonémů a grafémů v práci odděleny a podrobně rozebrány. Přejímání cizích zvuků je omezeno neexistencí určitých fonémů v čínském fonetickém systému, proto se čínština snaží napodobovat neznámé fonémy těmi svými původními co nejpodobněji a nejvěrněji. U grafického zápisu má čínský jazyk vzhledem k neúměrnosti počtu slabik a znaků více možností zápisu, avšak některé znaky se ve výpůjčkách používají pravidelněji, některé méně

a některé vůbec. Mezi nejčastější znaky objevující se v přepisu vlastních jmen zahraničních hlav států patří ty méně používané v původních čínských slovech. Často znaky nenesou tolik specifický a užívaný význam v čínštině, pokud ano, ve výpůjčkách je ovšem kvůli hojnosti jejich prvotní význam potlačen.

阿	<i>ā</i>	arabský	利	<i>lì</i>	zisk
埃	<i>āi</i>	prach	罗	<i>luó</i>	sít' na ptáky
奥	<i>ào</i>	záhadný	梅	<i>méi</i>	švestka
布	<i>bù</i>	látka	米	<i>mǐ</i>	rýže
德	<i>dé</i>	ctnost	纳	<i>nà</i>	přijmout
尔	<i>ěr</i>	ty, takto	尼	<i>ní</i>	jeptiška
夫	<i>fū</i>	muž	普	<i>pǔ</i>	obecný
格	<i>gé</i>	standard	赛	<i>sāi</i>	soutěž
哈	<i>hā</i>	smích	斯	<i>sī</i>	toto
基	<i>jī</i>	základ	塔	<i>tǎ</i>	pagoda
卡	<i>kǎ</i>	bránit	特	<i>tè</i>	výjimečný
科	<i>kē</i>	obor	维	<i>wéi</i>	svázat
克	<i>kè</i>	překonat	希	<i>xī</i>	doufat
拉	<i>lā</i>	táhnout	亚	<i>yà</i>	asijský
莱	<i>lái</i>	ředkev	耶	<i>yē</i>	částice

Samotná analýza spočívala v rozřazení přepisů cizích jmen politiků do jednotlivých kategorií typu převodu. Vlastní cizí jména byla převedena na základě fonetické, významové nebo grafické struktury a rozdělena do kategorií fonetické výpůjčky, foneticko-sémantické výpůjčky, grafické výpůjčky a kalky, respektive spojení kalku a fonetického převodu. Podle neúměrně malého počtu cizích jednotek převedených pomocí přenesení a vyjádření konotačního významu jména lze dokázat nesprávnost mých úvah a vyvrácení mé teze. Pro čínštinu je mnohem jednodušší a pohodlnější jména přijímat na základě zvuku a napodobovat jejich výslovnost, než hledat a následně do jména vepisovat asociační významy vztahující se přímo k jménu nebo vyjadřující vztah k danému státu.

Ze 121 převedených cizích vlastních jmen prezidentů, králů, vůdců a monarchů států světa bylo 92 přejato do čínštiny foneticky, do 9 jmen byl vložen pomocí znaků určitý konotační význam, jehož vyjádření zapříčinilo nepravdivost v obvyklém přepisu, 5 jmen

bylo přejato graficky, tj. zapsáno stejným způsobem, ale jinak zvukově vyjádřeno a 15 jmen bylo převedeno z části kalkem a z části foneticky. Poslední kategorii tvořily převážně jména monarchů, jejichž královská přízviska vyjadřující pořadí panovníka stejného jména na trůnu se do čínštiny překládají doslova a tvoří tak kalk.

	Cizí vlastní jméno
Fonetické výpůjčky	92 (76%)
Foneticko-sémantické výpůjčky	9 (8%)
Grafické výpůjčky	5 (4%)
Kalky	15 (12%)

Zásadním zjištěním založeným na této analýze není pouze malý počet přepisů jmen, do kterých se určitým způsobem promítly vlastnosti nositele jména, charakteristické rysy státu nebo sympatie či antipatie ČLR k dané zemi, ale také a především nereflexe současného zahraničně-politického uspořádání světa do sémantických přepisů. Jinými slovy nenaplnilo se očekávání, že pokud bude mít čínština potřebu nebo vůli asociovat určité významy do přepisu jmen zahraničních vůdců, budou to jména představitelů stěžejních diplomatických a obchodních partnerů ČLR, hlavních geopolitických hráčů a velmocí jako jsou Rusko, USA, Francie, Německo, nebo naopak ideologických sympatizantů jako Kuba nebo Severní Korea. Soudě z náklonnosti prokázané ve foneticko-sémantických prepisech jmen hlav států by se dal vyzorovat příklon Čínské lidové republiky spíše k africkému regionu a Blízkému východu. Možná právě tam cítí potenciál prosadit se a zaujmout pozici hegemonu oblasti.

5. Resumé v anglickém jazyce

The topic of this bachelor thesis is lexical analysis of borrowing method of foreign personal names, specifically foreign political leaders' names. At the beginning of the thesis there is a proposition settled about using the Chinese character as the immanent meaningful sign for transcription of foreign name in the way, which can reflect not only the phonetic aspect of the name, but in which can appear some connotative meaning referring to the person of that name, to the country that it represents. To verify or to falsify the hypothesis there was an analysis made which had to be theoretically supported in the first part of the paper. At first, the loanwords are divided into categories upon the methods of transcription, then there is an explanation of the term nativization, which is tightly connected with the lexical borrowing and in the end of the theoretical part the rules of phonetic and graphic adaptation of morphemes, words and phrases from English into Chinese are discussed. The second part consists of 121 names and their Chinese transcriptions of foreign presidents, kings, leaders, monarchs, which are divided into four categories of loanwords. In virtue of evidence resulting from the analysis there is a polemic in the conclusion about the rightness or not accuracy of the opening hypothesis.

Key words: loanword, foreign personal name, connotative meaning, nativization, phonetic transcription.

6. Seznam pramenů a literatury

6.1 Literatura

- BLOOMFIELD, Leonard. *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1933. 566 s.
- ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico, 1998. 248 s. ISBN 80-85839-24-5.
- DANESI, Marcel. *Loanwords and phonological methodology*. Ottawa: Didier, 1985. 58 s. ISBN 2-89144-120-6.
- HAUGEN, Einar. „**The Analysis of Linguistic Borrowing**.“ *Language*. 1950, roč. 26, s. 210-231.
- HYMAN, Larry M. „**The Role of Borrowing in the Justification and Phonological Grammars**.“ *Studies in African Linguistic*. 1970, roč. 1, s. 1 – 48.
- KANE, Daniel. *Knížka o čínštině*. Mirošovice: Desert Rose, 2009. 208 s. ISBN 978-80-903296-1-4.
- LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 128 s. ISBN 80-244-0720-5.
- NOVOTNÁ, Zdenka. „**Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese**.“ *Archiv orientální*. 1967, roč. 35, s. 613 – 648.
- NOVOTNÁ, Zdenka. „**Contributions to the Study of Loan-words and Hybrid Words in Modern Chinese**.“ *Archiv orientální*. 1968, roč. 36, s. 295 – 324.
- PACKARD, Jerome L.. *The Morphology of Chinese: A Linguistic and Cognitive Approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 335 s. ISBN 7-5600-2519-6.
- SUN, Chaofen. *Chinese: A Linguistic Introduction*. New York: Cambridge University Press, 2006. 234 s.
- VOCHALA, Jaromír. *Čínsko-český česko-čínský slovník*. Voznice: Leda, 2003. 1356 s. ISBN 80-7335-001-4.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室编. *现代汉语词典*. 第 5 版. 北京: 商务印书馆, 2005. 1869 s. ISBN 7-100-04385-9.

6.2 Elektronické zdroje

- FENG, Zhiwei. „**The Structure of Chinese Loanwords**.“ In: *11th International Symposium, The National Institute for Japanese Language* [online]. Tokyo, 2004. [cit. 2014-04-15].

Dostupné z: http://knihovna.cvut.cz/administrace/upload_dir/files/523d586cad43e9f4020a1d2d65a588acecb6aaa3.pdf

POLLET, Ignace, HUYSE, Huib, ZHANG, Xiaofeng, SHOMBA, Sylvain, LI, Pengtao. *Neither Conflict, Nor Comfort*. The Co-habitation of Chinese and Belgian Aid in the D. R. Congo [online]. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, 2011. ISBN 9789055504855. [cit. 2014-05-01].

Dostupné z: http://hiva.kuleuven.be/resources/pdf/publicaties/R1438_Chinese_Belgian_Aid_DR Congo.pdf

文林 Wénlín Software for Learning Chinese, Version 3.0 Copyright © 1997 – 2002 Wenlin Institute, Inc. ABC Dictionary Copyright © University of Hawaii Press. <http://www.wenlin.com> Version 3.0, July 1, 2002

6.3 Internetové zdroje

- [1] *Výpůjčky* [online]. Čínština pro praxi. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/V%C3%BDp%C5%AFj%C4%8Dky>
- [2] *Uzbekistán* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/uzbekistan/
- [3] *Overview Joseph Kabila* [online]. Oxford Index. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://oxfordindex.oup.com/view/10.1093/oi/authority.20110803100028124>
- [4] *Biography* [online]. Office of the President of the Philippines. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.president.gov.ph/biography/>
- [5] *Ambassade de la République de Chine (Taiwan) en Haiti* [online]. Taiwan embassy. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.taiwanembassy.org/HT/mp.asp?mp=332>
- [6] *Biography* [online]. President of the Republic of Slovenia. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.up-rs.si/up-rs/uprseng.nsf/pages/Zivljenjepis?OpenDocument>
- [7] *Turkmenistan, China Reach New Energy Deals* [online]. The Central Asia-Caucasus Analyst. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.cacianalyst.org/publications/field-reports/item/12834-turkmenistan-china-reach-new-energy-deals.html>
- [8] *China-Angola Relations* [online]. Sino-Africa. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.sinoafrica.org/en/node/718>
- [9] *The World Factbook* [online]. Central Intelligence Agency. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ao.html>

- [10] *China To Give Military Aid to Armenia* [online]. Defense News. [cit. 2014-4-24].
Dostupné z: <http://www.defensenews.com/article/20131231/DEFREG01/312310008/China-Give-Military-Aid-Armenia>
- [11] *China* [online]. France Diplomatie. [cit. 2014-05-02].
Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/china-506/>
- [12] *Forestry Sector in Gambia* [online]. Gambia Information site. [cit. 2014-05-03].
Dostupné z: <http://www.accessgambia.com/information/forestry.html>
- [13] *The Active Honey Co.* [online]. The Active Company Co.. [cit. 2014-05-03]. Dostupné z:
<http://www.activehoneycompany.co.uk/>
- [14] *Togo* [online]. China.org.cn. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z:
<http://www.china.org.cn/english/features/focac/183414.htm>
- [15] *Anote Tong Bio* [online]. © 2014. [cit. 2014-05-04] Dostupné z:
<http://www.in.com/anote-tong/biography-355616.html>
- [16] *Chinese Letters in Japan, Korea and Vietnam: Past, Present and Future* [online]. All Empires. [cit. 2014-05-04] Dostupné z: http://www.allempires.com/article/index.php?q=chinese_letters
- [17] *Kazachstán* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [cit. 2014-05-03].
Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/kazachstan/index.html
- [18] *China seeks to strengthen with Tonga* [online]. Island Business. [cit. 2014-05-04].
Dostupné z: <http://www.islandsbusiness.com/news/tonga/3437/china-seeks-to-strengthen-ties-with-tonga/>

www.baidu.com

www.nciku.com

7. Přílohy

Příloha č. 1: Tabulka IPA

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 1993)

CONSONANTS (PULMONIC)

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k g	q ɢ		ʔ
Nasal		m ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill				r					ʀ		
Tap or Flap				ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a voiced consonant. Shaded areas denote articulations judged impossible.

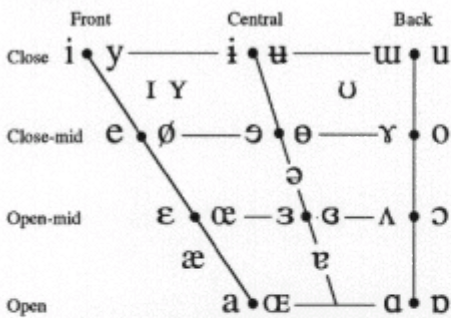
CONSONANTS (NON-PULMONIC)

Clicks	Voiced implosives	Ejectives
⊙ Bilabial	ɓ Bilabial	ʼ as in:
Dental	ɗ Dental/alveolar	ɓ' Bilabial
! (Post)alveolar	ɟ Palatal	t' Dental/alveolar
≠ Palatoalveolar	ɡ Velar	k' Velar
Alveolar lateral	ɠ Uvular	s' Alveolar fricative

SUPRASEGMENTALS

	TONES & WORD ACCENTS
	LEVEL CONTOUR
ˈ Primary stress	ˈ or ˧ Extra high
ˌ Secondary stress	ˌ or ˨ High
ː Long	ː Mid
ˑ Half-long	ˑ Low
ˑ Extra-short	ˑ Extra low
· Syllable break	· Low rising
Minor (foot) group	Rising-falling
Major (intonation) group	Global rise etc.
◡ Linking (absence of a break)	◡ Global fall

VOWELS

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a rounded vowel.

OTHER SYMBOLS

ʍ Voiceless labial-velar fricative	ɕ ʑ Alveolo-palatal fricatives
ʋ Voiced labial-velar approximant	ɺ Alveolar lateral flap
ɥ Voiced labial-palatal approximant	ɥ Simultaneous ʃ and X
ħ Voiceless epiglottal fricative	Affricates and double articulations can be represented by two symbols joined by a tie bar if necessary.
ʕ Voiced epiglottal fricative	
ʡ Epiglottal plosive	

DIACRITICS

Diacritics may be placed above a symbol with a descender, e.g. ɲ̥

◌ Voiceless ɲ̥ ɖ̥	◌◌ Breathy voiced ɸ̤ ɠ̤	◌◌ Dental ɽ̤ ɽ̥
◌ Voiced ɻ̤ ɽ̤	◌◌ Creaky voiced ɸ̰ ɠ̰	◌◌ Apical ɽ̰ ɽ̰
◌ Aspirated tʰ dʰ	◌◌ Lingual labial ɮ̥ ɮ̥	◌◌ Laminal ɮ̥ ɮ̥
◌ More rounded ɔ̞	◌◌ Labialized tʷ dʷ	◌◌ Nasalized ẽ
◌ Less rounded ɔ̟	◌◌ Palatalized tʲ dʲ	◌◌ Nasal release d̚
◌ Advanced ɯ̟	◌◌ Velarized tˠ dˠ	◌◌ Lateral release d̟
◌ Retraacted ɯ̠	◌◌ Pharyngealized tˤ dˤ	◌◌ No audible release d̚
◌ Centralized ẽ	◌◌ Velarized or pharyngealized ɽ̠	
◌ Mid-centralized ẽ̠	◌◌ Raised e̞ (ɹ̞ = voiced alveolar fricative)	
◌ Syllabic ɹ̥	◌◌ Lowered e̟ (β̟ = voiced bilabial approximant)	
◌ Non-syllabic e̟	◌◌ Advanced Tongue Root e̟̟	
◌ Rhoticity ɞ̠	◌◌ Retracted Tongue Root e̟̠	